Leto LXXIV., št. 292 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, torek 22. decembra 1942-XXI Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Nuclei nemici in Tunisia respinti

Bona e Philippeville nuovamente bombardate — 11 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier generale delle Forze armate comunica in data di 21 dicembre il seguente bollettino No. 940:

Nella Sirtica, durante falliti attacchi a nostre colonne, 6 velivoli briannici venivano abbattuti in combattimento: nessuna perdita da parte nostra e germanica. Azioni di disturbo di camionette sono state prontamente stroncate.

Reparti avanzati dell'Asse hanno svolto intensa attività in Tunisia respingendo nuclei nemici.

Le attrezzature portuali di Bona e di Philippeville ed il naviglio colà alla fonda sono stati nuovamente bombardati con successo da formazioni aeree italiane che, nonostante il violento fuoco di sbarramento, raggiungevano e centravano ripetutamente gli obiettivi.

Nel corso di vivaci scontri 5 apparecchi avversari erano distrutti da cacciatori tedeschi. Un nostro aereo non ha fatto ritorno dalla sua missione di guerra.

Sovražne edinice v Tunisu odbite

Bona in Philippeville vnovič bombardirana — 11 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 21. decembra naslednje 940 vojno poročilo:

V Sirtiki je bilo med ponesrečenimi napadi na naše kolone sestreljenih v boju 6 britanskih letal. Na naši in na nemški strani ni bilo izgub.

Motilne akcije malih oklopnih voz so bile takoj zatrte. Sprednji oddelki Osi so razvijali živahno delavnost v Tuniziji, odbijajoč sovražne edinice.

Pristaniške naprave v Bonj in v Philippevillu ter ladjevje, ki je tam zasidrano, so znova z uspehom bombardirali italijanski letalski oddelki, ki so ne glede na silovit zaporni ogenj dosegali in opetovano zadevali svoje cilje.

Med živahnimi spopadi so nemški lovci uničili pet nasprotniških letal.

Eno naše letalo se ni vrnilo s svojega bojnega poleta.

Ostri boji na ruski fronti

Sovjetom zadajajo nemške in zavezniške čete še nadalje ogromne človeške in materialne izgube

Berlin, 21. dec. Kakor javlja današnje vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljništva, so v gorah Kavkaza nemški grenadirji in rumunske čete odbile sovražnikove napade deloma v protisunkih. Tudi včerajšnji poizkusi sovražnika, da bi prodrl na področju ob Tereku, so se izjalovili in so bili deloma odbiti v bojih iz bližine. Na neki točki je bil sovražnik vržen na izhodiščne postojanke ter so bili ujeti mnogoštevilni sovjetski vojaki.

Na Črnem morju so lahke nemške bojne sile potopile sovjetsko podmornico.

Na področju med Volgo in Donom se nadaljujejo hudi boji. V bitki oklopnih in pehotnih sil, ki je bila izredno srdita, so imele sovjetske čete izredno hude izgube. Po dosedanjih podatkih je bilo ob Donu uničenih nad 70 sovražnikovih tankov.

Ob srednjem Donu se je posrečilo sovražniku, ki je napadal z zelo velikimi oklopnimi silami, prodreti tamošnjo obrambno fronto, pri čemer je utrpel ogromne izgube. Da bi se postavile v bran nevarnosti ob boku, so nemške divizije po načrtu zasedle že prej pripravljene postojanke v ozadju ter so preprečile razširjanje prvotnega sovražnikovega uspeha. Boji se nadaljujejo z nespremenjeno silovitostjo.

Pri teh bojih so živahno sodelovala nemška in italijanska letala, ki so napadala sovražnikove postojanke, zbirališča in skladišča v zaledju. Sestreljenih je bilo v spopadu v zraku 23 sovjetskih letal, dočim jih je 6 sestrelilo protiletalsko topništvo. Pogrešata se eno nemško in eno rumunsko letalo.

Po odbitju sovražnega napada, je neka nemška napadalna skupina zapadno od Toropca navzlic močnemu odporu zavzela neko sovražno postojanko. Izpostavljena oporišča postojanka Velike Luki, je tudi včeraj uspešno odbila silovite sovražne napade.

Na področju pri Ilmenskem jezeru so oddelki nemških uničevalcev pognali v zrak borbene postojanke in sovjetske trdnjavice.

V času od 11. do 20. decembra je bilo na vzhodni fronti uničenih, zaplenjenih ali pa za borbo onesposobljenih 1518 sovražnikovih oklopnih voz.

V Libiji so bili le krajevni boji. Dne 21. decembra so nemška letala bombardirala pristaniške naprave v Bengaziju. Na morju je bila hudo poškodovana sovražnikova trgovska ladja srednje velikosti.

Nemške in italijanske čete so zavrnile v Tunisu sovražnikove krajevne sunke. Nemško in italijansko letalstvo je bombardiralo sovražnikova taborišča, letališča in skladišča.

V Sredozemlju je bilo sestreljenih 11 letal ob izgubi 3 lastnih letal.

Po napadu na področje severno-zapadne Nemčije so angleška letala napadla tudi področje zapadne Nemčije, predvsem Duisburg, kjer so povzročila občutno opustošenje in kjer je imelo prebivalstvo izgube. Po dosedanjih ugotovitvah je protiletalska obramba sestrelila 12 angleških letal. Nad francoskim ozemljem je bilo sestreljenih 6 štirimotornih sovražnikovih bombnikov, nad morjem pa so bila sestreljena tri sovražnikova letala.

Nemška letala so bombardirala angleško mesto Hull ob reki Humber ter so se vsa nepoškodovana vrnila na svoje oporišče.

Nemški napad pri Toropcu

Berlin, 21. dec. s. Zapadno od Toropca, kakor se doznava iz vojaškega vira, so nemške čete dne 20. t. m. nadaljevale z napadom, ki so ga začele dan poprej. V tej akciji so se ob zaščiti megle spopadle z boljševiškimi oboroženimi silami, ki so se pripravljale na protinapad, na ozemlju, kjer je bila vidnost zelo majhna. V težkih borbah, ki so bile še težavnejše zaradi neugodnih vremenskih razmer, so bili boljševiki razgnani. Nemci so jih nato zasledovali in so jim povzročili še nadaljnje hude izgube ter zavzeli nekaj trdovratno branjenih postojank.

20. december je bil hud dan borbe tudi za nemško postojanko pri Velikih Lukih, ki so že več dni izpostavljeni močnim sovražnim napadom. Sovražnik je izkoristil gosto meglo ki ga je dobro prikrivala, in izvršil zelo silovite napade. Navzlic vsem njihovim naporom in uporabi topništva — sovražnik je to pot napadel z dvema divizijama in pol — se boljševikom ni posrečilo streti nezlomljive obrambe nemških čet.

Junaško drzni podvig osne podmornice v ameriških vodah

Buenos Ajres, 21 dec. s. Danes je prispela vest o drznem podvigu neke osne podmornice, ki je nepričakovano napadla vojaške naprave na otoku Curacao v Malih Antilih. Dogodek se je pripetil ob zori. Podmornica, ki je vdrla v luko Willemstadt, je otvorila ogenj iz topov na krovu proti petrolejskim rafinerijam in je istočasno izstrelila dva torpeda proti ladjam, ki so bile zasidrane v pristanišču in od katerih se je ena nagnila na bok, pri čemer je potopila nekaj večjih čolnov. Nastala je velika panika ne le v pristanišču in v mestu, temveč na vsem otoku. Ljudje so najprej mislili, da gre za sovražno dejanje in da so si ladje Osi drznile vdreti v dobro zavarovano pristanišče otoka preko vseh minskih polj in mimo čuječnosti pomorskih sil, ki križarijo med Malimi Antili. Zmeda je bila tolikšna, da so obalne baterije otvorile ogenj šele, ko je podmornica s svojimi natančnimi in nezmotljivimi streli pognala v zrak velik rezervoar petrolejskih rafinerij in povzročila drugo hudo škodo na raznih industrijskih objektih ter se nato umaknila. Med prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in več ranjenih. Škoda, ki so jo utrpele pristaniške naprave, je tolikšna, da se petrolejske ladje Zedinjenih držav precej časa ne bodo mogle zalagati v Willemstadtu, kjer je ogorčenje prebivalstva zelo veliko in je prišlo celo do protestnih manifestacij zaradi nesposobnosti domače vojaške oblasti.

Koncert italijanske in japonske glasbe v Rimu

Rim, 21. dec. s. Na pobudo društva prijateljev Japonske, si je danes v dvorani razstavne palače, kjer je bila te dni pripravljena razstava fotografskih japonskih dokumentov, vršil koncert italijanske in japonske glasbe. Kratke skladbe japonskih skladateljev Jamade. Makajale in Takija je zapela sopranistka Livija Buttarini, ki jo je pri klavirju spremljal mojster Minoro. Občinstvu, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, so bile skladbe zelo všeč.

Oboroženo bratstvo Italije in Nemčije

Močni odmevi Hitlerjevega sestanka s Cianom in Cavallerom

Berlin, 21. dec. s. Berlinski tisk poudarja vsesplošno važen pomen razgovorov, ki so jih imeli v nemškem glavnem stanu vodja nemškega naroda, grof Ciano in maršal Cavallero. Listi naglašajo važnost tega sestanka, ki še enkrat potrjuje železno voljo osnih sil, da mobilizirajo vse sile za dosego dokončne zmage.

»Völkischer Beobachter« piše, da popoln sporazum v nazorih in problemih, ki so bili razpravljeni v ozračju prijateljstva in prisrčnosti, potrjujejo oboroženo pobratimstvo, ki neločljivo veže Nemčijo in Italijo v siloviti borbi proti skupnemu neprijatelju. Italija, Nemčija in Japonska, zvezane v tem spopadu za obstoj in za svobodo, so že ustvarile osnovne pogoje za zmago skupnih idealov ter za dosego postavljenih ciljev.

Poset ministra Ciana v Führerjevem glavnem stanu omenja zlasti tudi politično-diplomatska korespondenca, ki ta sestanek označuje kot vzajemnost osnih sil v nasprotju z oportunističnimi razlogi, ki vežejo Angleže, Američane in Ruse. Istovetnost pogledov in ciljev Italije in Nemčije je zlasti pomembna v prizadevanju za ustvaritev novega reda v Evropi proti političnim grožnjam podle anglosaško boljševiške zveze. To bo trajalo toliko časa, dokler ne bo borba dveh nasprotnih svetov končana ter se ne bo logično zaključila z zmagoslavjem ideje, ki jo propovedujejo države osi. Dočim se Kremelj nikoli ni odpovedal boljševizaciji vsega sveta, si London in Washington vsak na svoj račun in na svoj način prizadevata uresničiti svoje gospodstvo nad svetom, ki bi zasužnjili vse druge narode.

Berlin, 21. dec. s. »Nacional Zeitung« komentira z naslednjimi izrazi sestanek med Hitlerjem in grofom Cianom: Na ozemljih, ki so postala prizorišča operacij zaradi metodičnega razširjenja vojne s strani demokracij, vladajo tako jasne okoliščine, da dovoljujejo v naprej proučitev primernih ukrepov tako z vojaškega, kakor s političnega stališča. V tem položaju je Hitler sprejel v svojem glavnem stanu Docejevega odposlanca in pooblaščenega tolmača namer fašistične Italije. Grof Ciano je imel pomembno asistenco in dopolnitev z vojaškega gledišča v maršalu Cavalleru. Oblika in vsebina izjav o sestanku v glavnem stanu Hitlerjevem, sta ponovno značilni za razgovore, ki so potekli med Italijo in Nemčijo v duhu jeklenega pakta. Vodilne sile Evrope in pionirji, ki jih je previdnost poklicala, da zgradijo nov evropski red, so znova proglasili voljo, usmeriti vse sile za osvojitev končne zmage. Zunanji svet in zlasti soražniki bodo morali upoštevati, da se je doslej vsaka izjava, izdana po sestanku voditeljev Osi, izvajala v naznačenih ciljih in se redno pretvorila v kratkem času v ukrepe odločilnega značaja.

Helsinki, 21. dec. s. Vsi listi pišejo na vidnem mestu o sestanku pri Hitlerju. Vsi se strinjajo v tem, da je treba razgovorom pripisati zelo velik pomen in da se je v njih potrdila popolna istovetnost stališč vseh narodov Osi in njihove čvrste volje da nadaljujejo vojno do končne zmage.

Vznemirjenost v Londonu

Stockholm, 21. dec. s. Kakor poročajo nocoj poročevalci raznih švedskih listov iz Londona, je sestanek Hitlerja z grofom Cianom in maršalom Cavallerom vzbudil v političnih in vojaških krogih Velike Britanije vznemirjenost, kajti v teh krogih domnevajo, da so bili v razpravi veliki problemi in sprejeti sklepi izredne važnosti. Kakor že ob drugih podobnih prilikah se v Londonu boje, da pripravlja Os eno izmed svojih nevarnih kretenj, ki so za zaveznike še tem bolj nevarne, ker prihaja povsem nepričakovano. Razen tega se v britanskih krogih, kakor vselej v podobnih prlikah, predajajo najbolj čudnim ugibanjem in drznim komentarjem, da bi ugotovili, kakšni so neposredni načrti Osi.

Italija se klanja spominu Arnalda Mussolinija

Pietetne spominske svečanosti ob 11. obletnici smrti velikega propovednika fašistične Revolucije

Rim, 21. dec. s. Italija obhaja danes 11. obletnico smrti Ducejevega brata Arnalda Mussolinija. Predsedstvo zbornice fašijev in korporacij je danes zjutraj položilo lovorjev venec na spominski kip moža, ki je bil največji in najvzvišenejši izraz novega življenjskega stila, ki ga je začel Fašizem. Listi posvečajo tej obletnici številne komentarje, poudarjajoč, da je v italijanskih dušah vedno živ in navzoč spomin na Arnalda Mussolinija, ki je globoko razumel potrebo po obnovi morale, katero naj izvede Fašizem in ki se je globoko udeležil življenja italijanskega ljudstva, katero se je pripravljalo, da postane prvi borec zgodovine. Domovina, za katero je živel, mu danes izkazuje čast ter se v njegovem imenu zgrinja okoli Duceja in obnavlja obljubo, da bo vedno na višini nalog in dolžnosti vseh dni in vseh ur.

Milan, 21. dec. s. Enajste obletnice smrti Arnalda Mussolinija so se spomnili tudi v našem mestu, kjer je pokojni vršil svoje plodovito in čudovito delo. Proslavili so jo z obredi, ki odgovarjajo globokemu in mirnemu duhu pokojnika, za katerim je ostalo splošno žalovanje. Takoj zjutraj so izobesili prapor prvega borbenega Fašija v delovni sobi Arnalda Mussolinija v starih prostorih lista »Popolo d'Italia«. K poklonitvi pokojniku so se takoj podali podtajnik stranke dr. Ravasio v spremstvu zveznega tajnika, članov obeh direktorijev, prefekt in župan mesta s civilnimi in vojaškimi hierarhi. Na delovno mizo nepozabnega pokojnika so položili velike šope cvetja in vence, prav tako tudi pred doprsni kip v veži. Podobno poklonitev so izvršili tudi v »Covu«, kjer so vršili častno stražo, kakor v prostorih lista »Popolo d'Italia«, sansepolkristi, skvadristi, uredniki in gojenci šole fašistične mistike. Ves dan je ljudstvo romalo v te prostore' ki spominjajo na pokojnika, da bi se poklonilo spominu onega, ki je predstavljal neizčrpen vir dobrote.

Prav posebnega pomena je bil prikaz osebnosti pokojnega Arnalda popoldne v gledališču Odeon. Mladeniči, katerim je bil on učitelj, so sedaj na vseh bojiščih, kjer se bore za uresničenje onih zahtev veličine in pravičnosti, ki jih je Arnaldo nakazal v svojem predavanju »Vest in dolžnost« leta 1931. učencem revolucije. V gledališču so se zbrali poleg ogromnega števila občinstva, podtajnik Stranke Ravasio, prefekt' zvezni tajni, župan, poveljniki teritorialne obrambe, poveljnik divizije, prvi predsednik apelacijskega sodišča senator Morgagni, nacionalni svetnik Mezzasoma, odposlanstva Oboroženih sil, hijerarhi fašistične in narodno-socialistične stranke, sansepolkristi, ranjeni fašisti iz sedanje vojne in drugi. V parterju pa so se ob fašističnih praporih v velikem številu zbrali gojenici šole fašistične mistike, ki jo je zasnoval in vodil Arnaldo Mussolini in ki je v odlikovancu z zlato kolajno Nicoli Gianniniju našla najbolj značilen izraz vere in kreposti. Častno službo so opravljali oddelki vseučiliške milice in avangvardisti-konjeniki.

Odlikovanec z zlato kolajno Carlo Forzali, vojni slepec, ki je tudi izšel iz šole fašistične mistike, je takoj po pozdravu Duceju, ki ga je odredil zvezni tajnik, spregovoril svoje spominske besede o pokojnem in dejal, da je umestno spuščati se v pretekle spomine, samo zato, da spet zaživimo veliko duhovno veličino pokojnika, ki je bil ves prežet vere, dobrote in resnice. Prav v tej veliki duhovni lepoti živi osebnost tega učitelja in apostola večno, saj prav to lepoto Fašizem postavlja kot obrambo proti materialističnemu življenju drugih civilizacij, ki imajo za svoje embleme Hollywood in jazz. Govornik je nato govoril o Arnaldu Mussoliniju kot novinarju, kot človeku in kot očetu. Notranja potrtost zaradi smrti njegovega dragega sina Sandra ga ni spremenila v skeptika. Njegova bol se je spremenila v večji vir dobrote. Zaradi svojega trpljenja ob tako bridki zgubi je še bolj ljubil svojega bližnjega. Lubil ga je prav zato, ker se je v svojem trpljnju in v svoji veri naučil ljubiti. In doraščajočim generacijam je zapustil čudovito dediščino: za dogmo je postavil resnico, za zastavo luč, ki prihaja iz naše zavesti med tem ko je vedno zapostavljal življenjske povprečnosti. Po njegovem zgledu so se mladi naučili levje stopati v borbo za ideale in sedaj je večina njegoveh učencev zgled požrtvovalnosti, junaštva, mučeništva in slave. Prav je, ako tem mladim ljudem prepustimo to bogato dediščino Arnalda. Tako bodo njegovi ideali trajni in bodo vedno doživljali uspehe.

Poslušalci so pozdravili govornikova izvajanja z navdušenim pritrjevanjem, ki se je zaključilo z manifestacijami Duceju in s petjem Giovinezze. Takoj nato sta se podpredsednik šole fašistične mistike Mezzasoma in Borsari s člani konzulte podala v Covo in v stare prostore lsta »Popolo d' Italia«, kjer sta položila cvetje, ki se je pridružilo cvetju mladih Arnaldovih izbrancev.

Rim, 21. dec. s. Ob priliki 11. obletnice smrti Arnalda Mussolinija so davi ob 10. uri brali v svetišču za revolucijo padlih mašo v spomin na Ducejevega brata. Cerkvenegaa odredba, so se udeležili tajnik Stranke, podtajniki, člani direktorija Stranke, inspektorji in zvezni tajniki, šefi raznih odsekov in funkcionarji raznih uradov. Mašo je ob globoki zbranosti vseh navzočih bral vojni duhoven Milice general Don Rubino, ki je po zaključnem cerkvenem obredu v ginjenih besedah prikazal Arnaldovo osebnost in delo, poveličujoč duha požrtvovalnosti, ponižnost njegovega zglednega življenja, ljubezen do domovine in družine ter njegovo vero. Spominska svečanost se je zaključila s fašističnim pozdravom, ki ga je odredil tajnik Stranke.

Rieti, 21. dec. s. Na pobudo novinarskega sindikata in zveze svobodnih poklicev in umetnikov je v cerkvi San Nicolo in Michele Archaangelo škof v Riettiju bral mašo v spomin na Arnalda Mussolinia. Po cerkvenem obredu, so bili položeni lovorjevi venci v prostorih zveze borbenih Fašije in novinarskega sindikata, kakor tudi ob doprsnem Arnaldovem kipu na trgu Cavour. Svečaanosti so se udeležili tudi prefekt in vse lokalne oblasti in hierarhi, zastopstva Oboroženih sil in režimskih organizacij. V gledališču GIL-a je v nabito polni dvorani predsednik zavoda za fašistično kulturo proslavil spomin Arnalda Mussolinija.

Nastajanje Velike vzhodne Azije

Poglobitev zavezništva med Japonsko in Tajsko

Tokio, 21. dec. s. Predsednik vlade Tojo je ob priliki prve obletnice podpisa zavezniške pogodbe med Japonsko in Tajem izrazil svoje zadovoljstvo nad uspehi tega sodelovanja in je dejal med drugim, da morata obe državi trdno vztrajati do končne zmage. V bitkah, ki čakajo Japonsko, Tokio ve, da lahko računa s prijateljstvom Tajske, ki bo sodelovala z njim v tem smislu. Japonska zaupa v lojalnost te države.

Tojo je nato izrazil svojo hvaležnost predsedniku tajske vlade za njegovo sodelovanje v tem prvem zavezniškem letu in je pripomnil, da usoda narodov Vzhodne Azije zavisi od Japonske ter je poveličeval skupno borbo za uvedbo novega reda v Vzhodni Aziji. Zunanji minister Tani pa je v tej zvezi izjavil: Čakajo nas še velike preizkušnje, toda prepričan sem, da se bodo vezi med Japonsko in Tajsko tem bolj poglobile, kolikor večje bodo težave, ki nas še čakajo.

Tokio, 21. dec. s. Ob priliki prve obletnice zavezništva med Japonsko in Tajsko (Siamom) je zastopnik japonske vlade Hori poveličeval pomen in važnost tega dogodka. Japonski narod zelo visoko ceni čustva, ki prevevajo tajski narod glede tega zgodovinskega zavezništva in dragocenega sodelovanja za neizbežni uspeh vojne za Veliko vzhodno Azijo. Angleško-ameriška izkoriščevalna hegemonija bo utrpela vedno hujše udarce, dokler ne bo vstajenje azijskih narodov zmagalo nad njo. Odnosi med Tajom in Japonsko, je zaključil Hori, bodo od dne do dne bolj intimni in uspešni v duhu delavnega sodelovanja in v medsebojnem zaupanju in spoštovanju neodvisnosti in suverenosti obeh držav.

Kitajski obisk v Tokiu

Tokio, 21. dec. s. Predsednik nacionalne vlade na Kitajskem je bil danes sprejet v avdijenci od predsednika japonske vlade Toja, kateremu je čestital za japonske uspehe v prvem vojnem letu. Vančingveja so spremljali kitajski zunanji minister, pomočnik zunanjega ministra in zunanji minister nankinške vlade. Obisk pri predsedniku japonske vlade, ki je trajal dve uri, se je razvil v razgovor, v katerem sta oba državnika govorila o čim tesnejšem japonsko-kitajskem sodelovanju. Z japonske strani sta razgovoru prisostvovala tudi zunanji minister Tani in minister za Veliko vzodno Azijo Ahoki. Tekom dneva je predsednik japonske vlade vrnil obisk predsedniku kitajske vlade Vančingveju.

Neizbežni gospodarski polom Anglije po vojni

Rim, 21. dec. s. Londonski »Times« piše v nekem svojem uvodniku: Ob koncu vojne se bo Velika Britanija nedvomno znašla v slabšem položaju kakor pred vojno. Ko bodo ob koncu konflikta prenehali veljati vsi sporazumi o najemu in posojilu, se bo angleško gospodarstvo znašlo v zelo nevarnem položaju. Tedaj bodo prišli na vrsto nele veliki obračuni z Zedinjenimi državami na osnovi sporazumov o najemu in posojilu, temveč se bo pojavilo tudi vprašanje prehoda iz vojnega v mirovno gospodarstvo. Nenadoma bo treba uvoz plačati z izvozom. Če tudi bi bilo mogoče izkoristiti v ta namen angleško poljedeljsko proizvodnjo bolj kakor doslej, ne bo to vplivalo na zmanjšanje uvoza. Nekaj lahko trdimo že sedaj: Anglija je v tej vojni izgubila vse svoje inozemske kredite, ki so ji v mirnem času nudili vsa potrebna sredstva za plačevanje uvoženih življenjskih potrebščin in surovin. Ako bo hotela sedaj Velika Britanija plačevati uvoz, bo morala izvažati več ko v preteklosti, kar ne bo tako lahko. Eno izmed težav bo predstavljala okolnost, da so bili dominioni prisiljeni zaradi vojnih težav sami proizvajati razno blago, ki so ga prej v veliki meri uvažali iz domovine. Mnoge nove industrije bodo iskale svojo zaščito z vsemi sredstvi in bodo skušale v nekaterih primerih konkurirati z Veliko Britanijo v izvozu blaga na nevtralna tržišča. »Zato ne moremo — pravi list — v vsem obsegu oceniti že v naprej, kako bomo mogli rešiti vsa gospodarska vprašanja, ki se bodo po vojni pojavila.«

Ne glede na to pesimistično sliko, ki jo podaja londonski organ o gospodarski bodočnosti Anglije, ki je še bolj potrjuje usodno angleško napako, da je izzvala ta konflikt, je zanimivo opozoriti tudi na cinično kapitalistično priznanje, da je doslej prenos britanskih kapitalov, investiranih v inozemstvu, z nasiljem in spletkami, služil za plačilo onih mastnih obrokov hrane, ki si jih je dovoljeval angleški narod, in onega udobja, ki so si ga privoščili priviligirani sloji.

Obnova poštne službe

Ljubljana, 21. decembra

Visoki komisarijat za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Dodatno k naredbi z dne 15. julija t. l., ki sta jo izdala Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in poveljnika XI. armijskega zbora, se obnavlja poštna služba tudi za slovensko ljudstvo s takojšnjo veljavo v naslednjih poštnih uradih:

1) Adlešiči; 2) Banja Loka pri Kočevju; 3) Begunje pri Cerknici; 4) Borovnica; 5) Brezovica pri Ljubljani; 6) Cerknica; 7) Črnomelj; 8) Devica Marija v Polju; 9) Dobrova pri Ljubljani; 10) Dobrunje; 11) Dolenja Vas pri Ribnici; 12) Dragatuš; 13) Faja pri Kočevju; 14) Gradac v Belokrajini; 15) Grahovo pri Cerknici; 16) Grosuplje; 17) Horjul; 18) Hotedrščica; 19) Ig pri Ljubljani; 20) Ježica; 21) Kočevje; 22) Kočevska Reka; 23) Koprivnik pri Kočevju; 24) Kostanjevica na Krki; 25) Krka; 26) Krmelj; 27) Gornji Logatec; 28) Dolenji Logatec; 29) Loški Potok; 30) Lož; 31) Ljubljana.

32) Metlika, 33) Mirna peč, 34 Mokronog, 35) Mozelj, 36) Nova Vas pri Rakeku, 37) Novo mesto, 38) Ortnek, 39) Planina pri Rakeku, 40) Polhov Gradec, 41) lenjskem, 44) Rob na Dolenjskem, 45) Rovte, 46) Semič, 47) Sodražica, 48) Stari trg na Kolpi, 49) Stari trg pri Rakeku, 50) Stična, 51) Struge na Dolenjskem, 52) Št. Jernej, 53) Št. Vid pri Stični, 54) Škofljica, 55) Šmarje-Sap, 56) Šmihel pri Novem mestu, 57) Toplice pri Novem mestu, 58) Trebnje, 59) Tržišče, 60) Turjak, 61) Uršna Sela, 62) Velika loka, 63) Velike Lašče, 64) Videm-Dobrepolje, 65) Vinica pri Črnomlju, 66) Višnja Gora, 67) Vrhnika, 68) Zagradec na Dolenjskem, 69) Žužemberk.

Sestanek Pokrajinskega odbora podpornega združenja

Predsednikovo poročilo o delu v tekočem finančnem letu

Ljubljana, 22. decembra

V prostorih Pokrajinskega podpornega združenja se je sestal njegov pokrajinski odbor. Predsednik je podrobno poročal o delu, opravljenem v tekočem finančnem letu. Podčrtal je pomembno pobudo, ki jo je Združenje dalo preko občinskih odborov k vsem vrstam podpornega delovanja. Sodelavcem ljubljanskega odbora je sporočil dosežene uspehe, ki so resnično pomembni in do katerih je bilo mogoče priti samo z odločno voljo in gorečnostjo, ki navdušujeta vse voditelje.

Siromašno prebivalstvo glavnega kraja in pokrajinskih občin je čutilo to socialno solidarnostno akcijo, ki jo hoče Duce, in je ob vsaki priložnosti pokazalo svojo hvaležnost. Predsednik je nato orisal finančni položaj združenja, ki se je gibal v tekočem računskem letu v okviru proračuna kljub ureditvi in začetku delovanja pet obednic in delitvi hrane otrokom v zavetiščih.

Končno je podčrtal obstoječe sodelovanje s Fašistično zvezo. To sodelovanje hoče napraviti podporno akcijo čimbolj učinkovito v korist potrebnim. Zhvalil se je zaupnici ženskega Fašija za človekoljubno delo in za sodelovanje tovarišic obiskovalk. Predsednik je zaključil svoje poročilo, ugotavljajoč, da so bile kljub težkočam smernice Visokega Komisarja uresničene tudi na tem področju.

Na to je tajnik Združenja poroča o nekaterih tehničnih vprašanjih, končno pa je odbor prešel na odobritev ostalih točk dnevnega reda. Razprave o posameznih točkah dnevnega reda so se udeleževali ljubljanski župan, pokrajinski zdravnik, predsednik glavnega odbora in predsednik Zveze delavcev, ki je izrazil hvaležnost delavcev in njihovih družin za dobrotno delovanje, ki ga je opravilo Pokrajinsko podporno združenje.

Vokalni in instrumentalni koncert v Operi

Spoznali smo dvoje italijanskih mojstrov pevcev, pozdravili povratek Karlovčeve in se radovali Vidalijeve

Ljubljana, 22. decembra.

Vokalno - instrumentalni koncert v Operi, prirejen v korist podpornega sklada slovenskih umetnikov, zaznamuje krasen uspeh. Občinstvo, med katerim so bili tudi mnogi Italijani, je popolnoma zasedlo razpoložljive prostore. Navzoči so bili najvišji predstavniki civilnih in vojaških oblasti ter Stranke, na čelu jim Visoki komisar Eksc. Grazioli z gospo, Eksc. poveljnik Armadneg azbora, Zvezni tajnik, komandant Divizije alpskih lovcev general Ruggero, mestni poveljnik general Montagna in drugi odličniki.

Instrumentalni del koncerta je izvajal pod vodstvom marljivega in vztrajnega dirigenta Dem. Žebreta operni orkester, ki je sodeloval tudi pri vseh solistovskih točkah. Sam je produciral priljubljeno uverturo B. Smetanove Prodane neveste, posebno dobro Mascagnijev popularni intermezzo Cavalleria rusticana in kratki dražestni Dvořákov Slovanski ples št. 16.

Kvartet solistov je bil odličen in nam je nudil prelep pevski užitek. Srečen slučaj je omogočil sodelovanje dveh pevcev umetnikov, baritonista Giuseppa T a d d e i a in tenorista Giorgia S e m b r i a, ki sta s svojim znanjem in glasom občinstvo navdušila k najiskrenejšim izrazom priznanja in zadovoljstva.

Tudi če bi ne vedeli, da je G. Taddei pravi član kr. opere v Rimu, bi se takoj po prvih njegovih opernih arijah (Leoncavallov prolog Glumačev in Mussorgskega Boris Godunov) zavedali njegove izredne pevske sposobnosti in glasovnih najvišjih odlik. Taddei je modern dramatski operni pevec in umetnik belkanta silnega glasovnega materiala, ki ga ume uveljavljati z dovršeno pevsko tehniko in ki izžareva njegovo pristno globoko čustvo in ognjevit temperament. Ko je nato zapel še neznano, prijetno melodično, kar folklorno zabarvano Bagnolijevo romanco Legenda o zvezdah, smo mu enodušno izražali hvalo za njegovo nežno in vzorno okusno izniansirano podajanje. Taddei zmeraj le poje, najde zmeraj izraze le lepih tonov, vse in vselej z lahkoto in okusom, brez forsiranja in trpinčenja ušesnih bobenčkov. Da, le tako naj bi se pelo, da lahko porečemo: imeli smo užitek lepega, prisrčnega petja.

Morda največji dramatski uspeh je žel z bravurno zagostolelo cavatino Figara iz prvega dejanja Rossinijevega Brivca. Zares je bil velik, a nič manjši z Escamillovo napitnico iz drugega dejanja Bizetove Carmen. Končno je zapel še z Vidalijevo zaključni dvospev z Violetto v 2. dejanju Traviate in nam zbudil le željo: slišati ga v vsi partiji očeta Germonta.

Žal da je imel na koncertu manjši delež izredno prikupni mladi tenor G. Sembri, pevec izrazito lirskega, toplo čustvenega, skrbno kultiviranega in polnozvočnega glasu. Zdravi, sveži material, izenačen v vseh legah, prodoren na viških in v globinah uveljavlja pevec z očitno inteligenco in simpatično skromnostjo. Po Friderikovi ariji Cilejeve Arležanke, ki mu je takoj osvojila pozornost publike, se je posebno odlikoval z Rudolfovo arijo iz prvega dejanja Pucinijeve Bohème in v zaključnem dvospevu z Mimi v istem dejanju. Prijetna barva njegovega glasu in prisrčnost podajanja z lahkotnimi viški blesteče sile so mu seveda prinesle najtoplejše priznanje. Zelo lepo je zapel še tako imenovano cvetlično arijo iz drugega dejanja Carmen, dasi zahteva dramatičnega značaja glasu. Gotovo je Sembri tenor lepe bodočnosti.

Odlično pa sta sodelovali tudi naši dve prvi pevki: V i d a l i j e v a in K a r l o v č e v a. Ni treba, da ponavljam iznova njune pevske vrline. Vidalijeva je slovensko zapela arijo »Ah, to boli« iz Prodane neveste in »Me kličejo Mimi« iz Bohème, italijansko pa s Sembrijem finalni duet iz prvega dejanja iste opere ter duet iz drugega dejanja Traviate s Taddeijem. Bila je izvrstno pri glasu in žela toplo pohvalo.

Veseli smo pozdravili Karlovčevo, da se je končno vrnila iz domovine zopet v Ljubljano. Pogrešali smo jo in repertoar ž njo pridobi: Werther in Carmen nam bosta dobrodošla z njo. Obžalovali pa smo, da je na tem koncertu mogla nastopiti le s fenomenalno zapeto arijo Verdijevega Trubadurja »Sviga plamen« (v originalnem besedilu) in z Orfejevo tožbo »Kaj počnem naj brez Euridike?« Gluckove opere. Tudi v tej partiji bi nam bila pevski in igralski prijetna izprememba, saj je že s samo arijo pokazala, da ji je partija zelo primerna in bi ji po izvrstni kreaciji naše Golobove dala nedvomno svojstvenost.

Tako smo odhajali s koncerta polno zadovoljni, pa polni željá. Da bi se nam izpolnile v novem letu! *Fr. G.*

„Prima linea“

Sedma številka glasila ljubljanske Zveze borbenih Fašijev prinaša v uvodniku spominski članek, posvečen Ducejevemu bratu Arnaldu, ki si je za Fašizem stekel nevenljivih zaslug in bo zato ostal večno v spominu Fašistov.

Naslednji članki so posvečeni raznim važnim dogodkom v notranjosti države in posameznim osebnostim iz italijanskega vojaškega življenja, ki so si stekli nevenljive zasluge za Domovino. V obširnejši razpravi govori Gian Luigi Gatti o mladini nove Evrope, o zahtevah, ki jih sodobno življenje stavi nanjo in o nalogah, ki čakajo novo mladino v bodočnosti. Pozornosti vreden je vsekakor obširni članek Domenica Pellegrini Gianpietra o Mussolinijevskem sindikalizmu, ki je italijanskemu narodu odkazal edino pravo pot v gošči raznih socialističnih sekt Babeufa, Carla Marxa in drugih. V zvezi s tem predočuje Luigi Pietrantonjo razpravo o sindikalnih poskusih, v katerih ugotavlja, da bi Slovenija in Dalmazia lahko postali preizkusni kamen nove sindikalne ureditve.

V rubriki »Fašiji v okopih« objavlja list društvena poročila o delovanju Stranke ter njenih organizacij v pokrajini.

Bankovci posebne serije

Ljubljana, 22. decembra

Uredba ministrstva financ z dne 25. novembra 1942-XX je odobrila v Kraljevini obtok bankovcev po 1000, 500, 100 in 50 lir iz posebne serije, namenjene za italijansko Vzhodno Afriko. Za izdajo teh bankovcev je bila Italijanska banka pooblaščena z ministrsko uredbo z dne 28. marca 1938-XVI in s spremembami in dopolnitvami v ministrski uredbi z dne 8. avgusta 1938-XVI.

Ti bankovci, ki so drugačne barve kakor običajni in nosijo na zgornjem in spodnjem robu hrbtne strani napise v rdeči barvi: »Serie speciale Africa Orientale Italiana« in »È vietata la circolazione fuori dei territori dell' Africa Orientale Italiana« (»Specialna serija za Italijansko Vzhodno Afriko« in »Prepovedan je obtok izven ozemelj Italijanske Vzhodne Afrike«) so zato izenačeni v vsakem pogledu z onimi, ki so v obtoku in jih je treba sprejemati z vsemi učinki.

Dopolavoro v Ljubljani

Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani nadaljuje svoje vsestransko delo za dopolavoriste in pripadnike Oborožene Sile. Vodstvo ustanove izdaja tedenske preglede o tem delu. Iz takega pregleda posnemamo, da je bilo delovanje Dopolavora v čau od 7. do 13. decembra t. l. res živahno.

Družba razne umetnosti »Cavalini«, ki jo je najel Pokrajinski Dopolavoro, je dajala dne 7. t. m. zanimiv spored za pripadnike Oborožene Sile v Novem mestu. Naslednjega dne je gostovala v Črnomlju, kjer je bila ista predstava predvajana za tamkajšnje vojaštvo. Dne 9. t. m. pa so predstavo ponovili v dolenjski metropoli.

V sedežu ustanove na Taboru so dajali 12. t. m. filmsko predstavo za pripadnike Oborožene Sile, 13. t. m. pa po eno predstavo za slovenske dopolavoriste in pripadnike O. S. Dne 11. t. m. pa so predvajali filme v vojaški bolnišnici in v vojaških skladiščih na Kodeljevem.

Živahno filmsko delovanje je ustanova razvila za vojake 248. bataljona BTC. T. M. Filme so vrteli 7., 8., 10. in 12. t. m. Vsak dan so tudi številne vojake pogostili v okrepčevalnici Dopolavora za Oboroženo Silo.

Dne 9. t. m. je bil izročen poveljniku II. napadalne legije Črnih Srajc radijski sprejemni aparat, dne 13. t. m. pa se je vršila prijateljska tekma v namiznem tenisu med »Hermesom«, »Korotanom« in železničarskim Dopolavorom.

Znižanje voznine za vseučiliščnike

Zaupnik vseučiliščne organizacije v Ljubljani sporoča, da je ministrstvo za promet raztegnilo ugodnosti, ki jih imajo fašistični vseučiliščniki obmejnih pokrajin, tudi na slovenske dijake člane OUI (Organizacija vseučiliščnikov v Ljubljani), ki posečajo univerze v Bologni, Milanu, Padovi, Paviji, Triesteju in Benetkah. Popust na vožni ceni znaša 50% za potovanja iz Ljubljane do sedeža omenjenih univerz.

Dijaki, ki hočejo biti deležni omenjenega popusta, naj se javijo v tajništvu vseučiliške organizacije.

Sprememba cenika za božična drevesa

Pred dnevi objavljeni cenik za božična drevesca se spreminja v toliko, da se smejo cene za jelke gibati med 10 in 50 lir, ne pa kakor je bilo objavljeno v prvi objavi od 10 do 60 lir.

OGLASE ZA BOŽIČNO ŠTEVILKO bomo mogli sprejemati le do srede zvečer ob 18. Prosimo cenjene oglaševalce, da to upoštevajo. UPRAVA „SLOV. NARODA“

Delitev racioniranih živil v januarju

Ljubljana, 22. decembra

Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata sporoča:

Meseca januarja 1943-XXI bodo dobili potrošniki sledeča racionirana živila:

1. **Na navadno živilsko nakaznico:**
dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke,
mesečno 1000 gr riža,
mesečno 1000 gr testenin,
mesečno 500 gr sladkorja,
mesečno 100 gr slanine,
mesečno 200 gr masla,
mesečno 1 dcl olja,
mesečno 100 gr mila.

Potrošniki na področju mestnega preskrbovalnega urada Ljubljana, ki niso pridelali fižola ali ki ga niso pripeljali v Ljubljano z dovolilnico Prevoda, bodo dobili razen tega še 300 gr fižola na odrezek »A«.

2. **Na dodatno živilsko nakaznico SD I** (za ročne delavce):
dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke.

3. **Na dodatno živilsko nakaznico SD I + II** (za težke delavce):
mesečno 300 gr riža,
mesečno 300 gr testenin ter
dnevno 250 gr kruha ali 215 gr krušne moke ali 375 gr koruzne moke.

4. **Na dodatno živalsko nakaznico SD I + II + III** (za najtežje delavce):
mesečno 300 gr riža,
mesečno 300 gr testenin ter
dnevno 350 gr kruha ali 297.5 gr krušne moke ali 525 gr koruzne moke.

5. **Na dodatno živilsko nakaznico GM a** (za otroke do 3 let):
mesečno 500 gr riža,
mesečno 500 gr testenin ter
mesečno 500 gr sladkorja.

6. **Na dodatno živilsko nakaznico GM b** (za otroke od 3. do 9. leta):
mesečno 100 gr sladkorja,
mesečno 1000 gr marmelade na odrezek »15«.

7. **Na dodatno živilsko nakaznico GM c** (za mladino od 9. do 18. leta):
mesečno 100 gr sladkorja,
mesečno 1000 gr marmelade na odrezek »VII« ter
dnevno 50 gr kruha ali 42.5 gr krušne moke ali 75 gr koruzne moke.

Na koliko dnevnih odrezkov navadne in dodatnih nakaznic bodo izdajali trgovci enotno in na koliko koruzno moko, bo objavljeno pozneje.

Tudi glede delitve sira bodo potrošniki obveščeni pozneje.

Prevod priporoča razdeljevalcem živil, da si ohranijo ta in druge članke, ki urejajo prehrano, ker jim bodo služili pri razdeljevanju.

Izredna delitev mesa in marmelade za božične praznike

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata sporoča:

Za božične praznike bodo dobili potrošniki v dneh 23. in 24. decembra kot izredno količino 150 gr mesa in 300 gr marmelade na osebo. Meso bodo prejeli na običajni način, marmelado pa na odrezek »G« navadne živilske nakaznice.

Sportni pregled

Tableteniško prvenstvo Hermesa

Športna sekcija Hermesa bo priredila za božične praznike pod pokroviteljstvom Železničarskega Dopolavora in po odobritvi OND svoje interno klubsko prvenstvo v namiznem tenisu. Prvenstvo se bo začelo v soboto 26. in končalo v nedeljo 27. t. m. Tekmovalo se bo za prvenstvo štirih skupin: kategorija A, kategorija B, juniorji izpod 15 let in ženske.

Posebno ogorčena bo borba za naslov sekcijskega prvaka, ki bo prejel za nagrado pokal, dar tvrdke Eberle. Za naslov prvaka se bodo predvsem potegovali najboljši igralci: Bogataj, Poženel in Roman Strojnik. Odločilne borbe bodo zaradi izenačenosti zelo zanimive, posebno, ker bo odločitev padla nedvomno šele v zadnjih igrah.

Lepa praktična darila bodo prejeli tudi zmagovalci v ostalih skupinah.

V kategoriji B se bodo borili za ugodno mesto doslej na turnirjih še ne plasirani igralci. Igre te skupine bodo še posebno zanimive, ker bosta odločala tudi elan in tekmovalna zagrizenost. Isto velji tudi za mladinsko skupino, kjer se bodo izkazali novi talenti tableteniške igre.

Prvič je v klubsko prvenstvo uvedena ženska skupina, in Hermes bo v nedeljo dobil svojo prvo tableteniško prvakinjo.

Začel se bo turnir v soboto 26. ob 14., nadaljeval pa v nedeljo 27. ob 8. zjutraj. Vstopnina bo propagandno nizka: 1 liro. Turnir bo v prireditveni dvorani hotela Mikliča.

*

— *V diviziji C* italijanskega nogometnega prvenstva so pri sosedih v nedeljo počivali. Edino triestska Ponziana in isolska Ampelea sta se dogovorili za »predujem« na XII. ali prvo povratno kolo. Tekma je bila v Triestu in je Ponziana visoko premagala Ampeleo. Tekma, ki ji je prisostvovalo 1500 gledalcev, se je končala 9:2 (4:1).

— *Hokej: Nemčija — Slovaška 10:2.* Na stadionu Bratislave v Bratislavi je bila v soboto meddržavna hokejska tekma med Nemčijo in Slovaško, ki ji je prisostvovalo okoli 6000 gledalcev. Zmagali so Nemci z 10:2 (3:0, 6:2, 1:0). V nedeljo se je tekma ponovila pod spremenjenim imenom: Berlin —Bratislava. Tudi v tej tekmi so bili Nemci uspešnejši, vendar so jim Slovaki nudili več odpora. Berlin je zmagal s 5:2.

— *Zmaga boksarja Prvettija v Haagu.* Italijanski boksar lahke kategorije Roberto Proietti je v četrtek nastopil v Haagu proti Holandcu Janu Nicolaasu. Zmagal je po točkah in se s tem kvalificiral za borbo s sedanjim evropskim boksarskim prvakom lahke kategorije Botto.

— *Švicarski hokejski klub Davos* je 9 t. m. nastopil v Stockholmu proti AIK. Tekma je ostala neodločena 2:2. Dva dni nato je izgubil proti Harumarbyju 4:0.

— *Armstrong je premagal Louja Jenkinsa.* V Portlandu je svetovni boksarski prvak lahke kategorije Henry Armstrong premagal Louja Jenkinsa. Jenkins je bil v osmem kolu knokautiran.

— **Madžarsko nogometno prvenstvo** je prejšnjo nedeljo prineslo v ligi naslednje izide: Kluž-Vel. Varadin 2:2, Elektromos-Haladas 3:2, Szeged-Novi Sad 3:0, Beskart-Törekves 7:1, KAC-WMFC 2:1, Vasas-Krak 5:2, Ferencvaros-Törekves 5:0, Gamma-Dvac 5:3, Szolnok-MVFE 3:0, Dimavag-Hatvani 3:0 in Salgotarjan-Gargyar 3:3.

— **Redka prednost zmagovalca na kolesarski veledirki.** Iz Buenos Airesa poročajo o izidih vsako leto z velikim zanimanjem pričakovane kolesarske dirke »Doble Junin« katere proga je dolga 600 km. Zmago v tej izredni naporni veledirki, ki so se je udeležili vsi argentinski prvaki, si je priboril Anton Bertola, ki je prišel na cilj v 17 urah in 30 min. (povprečna hitrost 34.3 km na uro). Nenavadno pa je, da mu je drugi dirkač argentinski prvak Mathien sledil šele čez 31 minut. Tolikšno prednost si pribori redko kateri zmagovalec v kolesarskih dirkah.

— **Met kladiva na zasneženem igrišču.** Finski metalec kladiva Veirilä je nedavno treniral na igrišču, ki je bilo pokrito s snegom. Svoje orodje je zagnal 51.52 m daleč, kar je najboljši letošnji finski rezultat v metu kladiva.

— **Druga zmaga italijanskih boksarjev na Švedskem.** Pred 3000 gledalci je bila včeraj teden v dvorani Erikdal v Stockholmu revanžna tekma med italijansko boksarsko reprezentanco in švedskim moštvom B. Italijani so zmagali 7:1.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 22. decembra: Demetrij, Flavijan.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Srčna pota.
Kino Sloga: Mati.
Kino Union: Nepozabljeni poljub.
Prva produkcija šole Glasbene Matice ob 17.30 v mali Filharmonični dvorani.
Razstava Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu.
Razstava slikarskih del Franceta Pavlovca v Obersnelovi galeriji.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, in Nada Komotar, Vič-Tržaška cesta.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 22. decembra: ob 16.30: **Oče.** Red Torek
Sreda, 23. decembra: ob 16.30: **Primer dr. Hirna.** Red Sreda
Četrtek, 24. decembra: zaprto
Petek, 25. decembra, ob 16. uri: Oče naš.. Izven.

OPERA

Torek, 22. decembra: ob 16.: **La Boheme.** Red Premierski
Sreda, 23. decembra: **Slepa miš.** Izven. Cene od 24 lir navzdol
Četrtek, 24. decembra: zaprto
Petek, 25. decembra: ob 16.: **Traviata.** Izven. Cene od 24 lir navzdol

Radio Ljubljana

SREDA, 23. DECEMBRA 1942/XXI.

7.30: Napovedi in romance. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Pisano glasbo vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Operna glasba. 14.30: Na harmoniko igra Vlado Golob. 14.50: Operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert godalnega orkestra »Glasbene Matice«, vodi dirigent L. M. Škerjanc. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Operna glasba. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: Radio za družino. 22.15: Zanimivosti v slovenščini. 22.25: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. 22.45: Poročila v italijanščini.

Očetove muke

V tramvaj je vstopil gospod z dečkom v naročju. Komaj je sedel, je deček že začel z izpraševanjem:

— Očka!

— Kaj je?

— Zakaj ima ta gospod v svoji torbi toliko denarja? — je vprašal deček svojega očeta in pokazal s prstom na sprevodnika.

— Zato, sinko moj, ker mora njemu plačati vsak, kdor se vozi. To je sprevodnik in zato ima v torbi toliko denarja, — je pojasnil oče sinu.

— Očka, ali bom tud jaz lahko sprevodnik, ko dorastem?

— Seveda boš lahko! Samo če se boš v šoli dobro učil, če boš znal dobro čitati.

— Zakaj?

— Ker mora znati vsak sprevodnik dobro čitati.

— Zakaj pa ti ne znaš dobro čitati, očka?

— Jaz? — se je začudil oče. — Saj znam dobro čitati.

— Zakaj pa potemtakem nimaš torbe?

Oče se je zasmejal. Za njim so se zasmejali tud drugi potniki.

— Torbe ne morem imeti, ker nisem sprevodnik, — je pojasnjeval oče svojemu sinu. — V tramvaju je lahko samo en sprevodnik.

Radovedne dečkove oči so bile še vedno uprte v sprevodnikovo torbo, polno denarja.

— Očka, ali imaš tudi ti toliko denarja? — vprašal dečko znova.

— Imam!

— Kje?

— Doma, sinko.

Kje pa je denar doma?

Dečkov oče je hotel obrniti pozornost na kaj drugega.

— Glej, tam korakajo vojaki! — je dejal in pokazal s prstom skozi okno na ulico.

Toda manever se ni posrečil. Deček se sploh ni zmenil za vojake, temveč je ostal pri svojem.

— Očka, ti nimaš doma nobenega denarja, — je izjavil odločno.

— Odkod pa veš to?

— Mama to vedno in povsod pripoveduje.

— No, no, dovolj si se naklepetal! — mu je posegel oče v besedo in si obrisal potno čelo. Poglej raje malo skozi okno. Glej, kako lep avto vozi tamle.

— Očka, rad bi izstopil iz tramvaja.

— Takoj izstopiva.

Tramvaj se je ustavil. Toda očka se ni ganil.

— Očka, zakaj ne izstopiva?

— Ker še nisva prispela na cilj.

— Zakaj pa še nisva prispela?

— Zato... zato... je zajecljal oče, se odkril in si obrisal potno čelo. Opazil je, kako so uprte vanj oči prisotnih, polne pričakovanja.

— Na cilj še nisva prispela zato, ker sva še tu! Nikar tako neumno ne vprašuj! Poglej raje tisto-le gospo na ulici. Ali vidiš, kako lepega psa ima?

Toda deček še vedno ni hotel odnehati. Njegova pozornost se ni dala obrniti drugam.

— Očka, jaz sem hotel izstopiti.

— Počakaj še malo.

— Kako dolgo se bova še vozila, očka?

— Še deset minut.

— Prej si pa rekel, da bova takoj izstopila, očka.

— Saj tudi bova!

— Torej pa izstopiva!

— Čuj, sinko! Kaj nisi slišal, ko sem ti dejal, da bova izstopila čez deset minut!

— Ali je to dolgo, deset minut?

— Ne, to bo takoj minilo.

* * *

— Očka, ali je to že minilo?

— Tako hitro pa to ne gre. Poglej na mojo uro. Ko bo veliki kazalec na devet, bova na cilju.

— In potem izstopiva?

— Da, sinko. Dotlej pa lepo molči.

— Očka, zakaj mora biti veliki kazalec na devet?

— Ali znaš ubogati?

— Ti si prej rekel...

— Nehaj že vendar! — se je razjezil končno potrpežljivi očka, ki mu je bilo že kakor da sedi na trnju.

— Bistroumen dečko. — je pripomnila debeluhasta dama, sedeča nasproti očetu. Ali je to vaš sinko?

— Da.

— Ali je veliki kazalec že na devet, očka?

— Še ne.

— Saj niti pogledal nisi, očka.

Očka je potegnil iz žepa uro.

— Evo, prepričaj se, da še ni toliko!

— Očka, ti si rekel, da bova takoj izstopila.

— Molči! Nikar me ne nadleguj!

— Bože moj, kako radovedni so ti otroci! — je pripomnila debeluhasta dama. Reakcija gospoda očeta:

— Hm, da.

— Koliko je pa star?

— Tri in pol.

— V teh letih so otroci najbolj dražestni. Ali je to vaš edinec?

— Da.

— Ko je bil moj v teh letih

— Očka!

— Kaj je, sinko?

— Kje imaš doma denar?

— V omari!

— Kaj pa je to omara?

— Molči, ne vprašuj tako neumno!

— Ko je bil moj v teh letih, — je nadaljevala debeluhasta dama, — ni mogel izgovarjati črke »k«. Toda pozneje...

— Očka, kje imaš doma omaro?

Očeta je oblival pot. Okrog sebe je videl same vprašaje. Postal je besen.

— Pojdi, izstopiti morava!

— Toda kazalec še ni na devet, očka.

Očka se je prituhnil, kakor da ne sliši, kakor da je gluh in slep... Zaklel se je, da se s svojim sinkom nikoli več ne bo vozil v tramvaju.

V boju s prehladom, hripo in angino

Ali se prehlajenja lahko ubranimo? — Previdnost je potrebna zlasti, če obolimo za angino

Ljubljana, 22. decembra

Letos je bilo pri nas sorazmerno malo prehlajenj, kar je najboljši dokaz, kako so ta obolenja odvisna od vremena; ljudje, ki so podvrženi pogostim prehlajenjem, letos niso imeli prilike toziti nad vlažnim vremenom. Prav tako ni bilo toliko naglih vremenskih sprememb, nenadnih ohladitev in »vročinskih valov«. Prava sezona prehlajenj se pa začenja zdaj, pozimi, ko je mnogo večja razlika med zunanjo toploto in toploto poslovalnic, ter stanovanj. Mnogi delamo v zakurjenih prostorih in ko pridemo na prosto, čutimo neprijetno razliko med umetno in naravno toploto. Razen tega se marsikdo neprimerno oblači za zimsko vreme ali nosi slabo obutev. Tisti ki kurijo v sobah, so precej mehkužni in vajeni so preveč razgretih prostorov. Prehlajenja se res ni mogoče vselej otresti, čeprav se nam zdi, da smo še tako previdni. Nikakor tudi ni mogoče našteti določnih pravil, kako se moramo varovati pred prehlajenji. Vendar je mogoče vsaj do neke mere preprečiti obolenja zaradi prehlajenj.

Boj proti prehladu

Ko se zanimamo za nasvete, kako bi se naj obvarovali prehlada, nas zdravniki navadno najprej opozarjajo, naj bi se primerno oblačili. Nekateri mislijo, da se moramo ob hladnem vremenu čim bolje obleči. V mestih vidimo, kako skrbe mamice za svoje otroke, da bi se ne prehladili; zavijajo jih kakor mumije. Navlečejo na otroke kar morejo. Toda prav ti otroci so pogosto prehlajeni. Zaradi pretople obleke so muhkužni ter tem bolj občutljivi za najmanjši prehlad. Slabo oblečeni in obuti otroci, ki brozgajo po lužah z raztrgano obutvijo in ki so včasih vprav posineli od mraza, pa ostajajo zdravi. Ali nas torej topla obleka in dobra obutev obvarujeta prehlajenja? Zdi se, da je potrebnejše telesno utrjevanje, kakor da se toplo oblačimo. Vendar s tem tudi ni rečeno, naj se pozimi oblačimo čim bolj lahko. To tvega brez nevarnosti le dobro utrjen človek, a vsakdo si ne sme domišljati, da je dovolj odporen proti mrazu. Predvsem se pa moramo zavedati, da so prehladne bolezni nalezljive, da jih torej povzročajo bolezenske klice ter ne nastajajo le zaradi ohladitve telesa. Res je sicer telo manj odporno proti bolezenskim kalem, ko se preveč ohladi ali pregreje, vendar to najbrž ni edini pogoj obolenja. Vsakdo se lahko sam prepriča, da pogosto oboli za prehladno boleznijo, nahodom, hripo ali angino, ne da bi vedel, kdaj se je prehladil, spominja se pa, da je prišel v stik z bolnim človekom. Mogoče je torej obolenje za prehladno boleznijo brez prehlajenja.

Zaščitna sredstva

Vsekakor je zelo potrebno, da se varujemo kolikor mogoče nalezljivega obolenja, ter da se ne družimo brez potrebe z bolnimi ljudmi. Prva zapoved bi pa morala biti, da bi bolniki ne silili med ljudi ter ne trosili bolezenskih kali. Slehernemu sicer ne more ostati doma zaradi »nedolžnega« nahoda, zaradi lažje influence ali angine, a nikomur izmed njih bi vendar ne bilo treba okuževati gledaliških dvoran, kina, se po vsej sili voziti na natlačenemu tramvaju ter kihati in pljuvati povsod na cestah in v gostilnah. Če že bolniki ne morejo ostati v postelji ter morajo zahajati redno v službo, naj bi se vsaj vračali naravnost iz službe domov in naj bi ne tiščali od doma tudi v prostih urah. Tega pa ni mogoče doseči, zato se pač morajo zdravi sami varovati kolikor mogoče prehladnih obolenj. Ko vse kiha in kašlja, naj bi se izogibali prostorov, kjer se zbirajo ljudje v množicah, v zabaviščih in drugje. Pa tudi na tramvaj bi se naj ne tlačili ob hudi gneči. Poznamo pa tudi nekatera zaščitna sredstva proti prehladnim boleznim. Nekateri hvalijo ta sredstva, drugi druga, a večina ljudi se sploh ne varuje. Zdravniki priporočajo, naj bi si zjutraj, preden gremo od doma, usta in zobe še posebno dobro umivali in izpirali ter grgrali in sicer z raztopino hipermanganskega kalija — tako da je voda malo rdeča — ali z dvoodstotno raztopino vodikovega dioksida. Če se že ne moremo izogniti množice ljudi in ne opustiti vožnje na tramvaju, vsaj ne odpirajmo preveč ust in ne govorimo. Če hočemo biti posebno previdni, je prav, da si zakrivamo usta s čistim robcem. Usta si moramo izplakniti tudi pred obedom. Če zahajamo v gostilno, je najbolje, da imamo svoj kozarec in jedilno orodje. Varujmo se zlasti piti iz kozarca, ki so ga že uporabljali drugi! — Prav je seveda tudi, da se dobro oblačimo, predvsem pa, da imamo vedno suhe noge. Nešteto prehlajenj je treba pripisovati slabi obutvi. Če imamo noge mokre po več ur, se ne moremo navadno otresti prehlajenja, čeprav smo še tako utrjeni.

Znaki obolenja

Pogosto prehladno bolezen lahko preženemo še, čeprav se že kažejo prvi znaki obolenja. Ko se nas oprimlje nahod nas navadno začne boleti glava. Pred hujšo boleznijo, influenco, se pa človek počuti, kakor da so ga premlatili. Utrujen je, zbada ga v prsih, peče ga v grlu, ima težke ude, boli ga v križu in boli ga seveda tudi glava. Včasih bolezen preženemo če se začnemo zdraviti takoj ko se nas šele loteva. Če utegnete, je najbolje, da takoj ležete, se napijete dobrega vročega čaja in vzamete tablete ali praške, da se preznojite. Priporočljiv je tudi sok citrone, ki ga pa ne dodamo v vroč čaj, temveč ga pijemo samega. Nekateri zelo hvalijo čebulo, češ da so z njo že večkrat pregnali nahod kakor z jodom ali drugimi sredstvi. Nekateri se pa tudi uspešno branijo prehladnih obolenj s stalnim izpiranjem nosu s slano vodo. Zdravil je mnogo, a navadno nobene ne pomagajo posebno učinkovito, ko se nas bolezen že povsem polasti. Čudno se vam bo morda zdelo, da se človeka ne oprime tudi tako lahko prehladna bolezen, če skrbi za redno prebavo. Ob živahnem presnavljanju ostane organizem krepkejši ter uničuje bolezenske klice. Dobra prebava je pogosto znak čvrstega zdravja. Zelo mnogo je odvisno od prehrane, kako se počutimo in kako smo odporni proti nalezljivim boleznim. Dobra prebava tudi dokazuje, da organizem ne trpi zaradi pomanjkanja vitaminov. O prehladnih boleznih še vedno ne vemo marsičesa. Povzročitelj nahoda je še neznan. Epidemija hripe, ki je nastopila po svetovni vojni, je bila baje posledica pomanjkanja vitaminov. Zato smemo domnevati, da so prehladne bolezni morda v zvezi s pomanjkanjem vitaminov, odnosno v nepravilni prehrani pozimi. Nedvomno ni naključje, da je največ prehlajenj pozimi in spomladi. Organizem je tedaj manj odporen, ker živimo pretežno v zaprtih prostorih, pogrešamo solnca in svežega zraka, se premalo gibljemo in neprimerno hranimo. Tudi prebavne težave so pozimi bolj pogoste.

Hude posledice prehlada

Prehlajenje navadno omalovažujemo, čeprav pogosto zapuščajo hude posledice. Prehlajenje je večkrat začetek hujših bolezni. Prehladna bolezen izčrpa odporno silo organizma, da se ga tem laže loti hujša bolezen; pogosto je posreden vzrok pljučnice, jetike ali druge smrtne bolezni. Če se med prehlajenjem ne zdravimo, se navadno kmalu potem zopet prehladimo. Posamezni ljudje nalezejo nahod skoraj vsak mesec pozimi. Bolehajo po 14 dni; tretji teden so še slabotni, četrti teden se jih pa bolezen zopet polasti z vso silo. Kljub temu mnogi pravijo, da prehladnim boleznim ni treba pripisovati posebne pozornosti. V resnici je nemogoče, da bi zaradi prehlada opustili vsi delo ter ostali v postelji, ker bi sicer zaradi tega morali pozimi ustaviti vse življenje. Toda, če bi se varovali z večjo resnostjo lažjih prehladnih bolezni, bi najbrž ne nastopale epidemije influence in bi angina ne zahtevala toliko žrtev. Tudi angino nekateri prištevajo med lažja obolenja in ostajajo na nogah bolni. Večkrat se je že zgodilo, da je kdo »nenadno« umrl, ker se ni zdravil, ko ga je mučila angina cele tedne; nastopile so »komplikacije« in navidez zdravega človeka je bolezen pobrala. Marsikdo se pa tudi zdravi, a ne pravilno; pretirano zdravljenje je lahko prav tako škodljivo kakor če se bolnik sploh ne zmeni za bolezen. Tako nekateri mislijo, da mora bolnik ko se mu jed najbolj studi čem več jesti ter tlačijo vanj jedi in razne pijače. Uspeh tega pitanja je, da bolnik dobi še večjo vročico ter da se mu prebava še delj časa ne uredi. Zato je najbolje, da se bolnik v začetku posti, dokler mu jed ne začne dišati.

DNEVNE VESTI

— **Junaška smrt maniplskega vodje.** V Fucepiju je umrl junaške smrti maniplski vodja Mihael Giacomini, ki je pripadal bataljonu »M«. Itlijansko časopisje objavlja vsebino njegovih poslednjih pisem, ki jih je poslal svojcem in ki v njih izraža svojo junaško pripravljenost za borbo do poslednjega srčnega utripa.

— **Še tesnejše sodelovanje italijanskih in nemških obrtnikov.** Ob priliki svojega bivanja v Rimu sen je vodja nemškega obrtništva in podpredsednik mednarodnega obrtniškega središča Hans Asehnert sestal s prelsednikom navenedega središča ter sočasnim predsednikom nacionalne fašistične obrtniške federacije nac. svetnikom Petrom Gazzottijem. V okviru temeljitih razgovorov je bil zasnovan delovni načrt, ki ga bo uresničilo v bližnjih mesecih mednarodno obrtniško središče s posebnim ozirom na pobude, ki se tičejo propagande in tehničnega izpopolnjevanja v različnih rokodelskih strokah obrtništva posameznih evropskih držav. V duhu obojestranskega prijateljstvaa so bili naznačene naloge, ki je postavljeno pred nje italijansko ter nemško obrtništvo. Te naloge se ne nanašajo samo na vojni čas, ampak tudi na dobo po končani vojni. Tičejo se predvsem okrepitve in poglobitve obrtniške zavesti pri obrtništvu vseh evropskih narodov in držav. Rezultat rimskih razgovorov se bo čutil prvenstveno v še tesnejših in še čvrstejših vezeh, ki bodo spajale v bodoče italijanske ter nemške obrtniške vrste. Sklepi, ki so bili storjeni, se bodo verjetno razširili tudi na obrtništvo onih evropskih držav in narodov, ki so prijateljsko povezani z italijanskim in nemškim narodom.

— **Za razvoj drugih kultur.** Pristojni organi ministrstva za poljedelstvo in gozdove proučujejo, kakor poroča agencija »Agit«, navedbe in poročila, ki so jih zbrali pokrajinski kmetijski inšpektorji in ki so bila prenešena na razvoj drugih kultur v poteklem letu. Ti podatki so važni ne samo zaradi tega, ker dopotavljajo doseženi pridelek, ampak tudi zaradi tega, ker so v tem okviru vrinjene kulture postavljene v sestavni kompleks, kjer se je nadejati razveseljivega razvoja, ki ga lahko dosežejo te kulture. V pripravi ze načrt, s katerega izvedbo bo lahko beležil pridelek novega poljskega leta čim lepši razvoj. V tem smislu bodo prejeli pristojni urali točna navodila.

— **Industrija kožnih nadomestkov.** Mlada italijanska industrija, ki se je v razmeroma kratkem času sijajno prilagodila količinskim ter kokovostnim potrebam potrošnje, je industrija kožnih nadomestkov. Na razpolago so sedaj potrošnikom že različne vrste kožnih nadomestkov. Nekateri teh nadomestkov so izdelani iz kože, drugi pa iz drugih tvarin. Med nadomestnimi izdelki kožnih tvarin je treba omenit! predvsem stisnjeno kožo, nadalje takozvani fibroleum, corioleum itd. Vsi ti kožni nadomestki se pridobivajo z industrijsko obdelavo kožnih odrezkov ter odpadkov. Kakor poroča agencija »Agit«, se ti kožni odrezki ter odpadki preustrojijo tako, da proizvajajo lahko iz njih neke vrste kožni bombaž, ki mu primešajo sorodne ali slične tvarine. V posebnih stiskalnicah se ta bombažna kožna tvarina zvalja, tako da postane nepremočljiva. Med kožnimi nadomestki, ki pa niso izdelani iz kožne tvarine, ampak iz nekožnih snovi, je omeniti predvsem kožo-karton ter kožo-platno. Oba kožna nadomestka sta izdelana iz specjalne kartonske vrste ter specialnega prepojenega platna, prirejenega in pretlačenega iz izvlečki kuhanega lanu. Znana pa je tudi posebna vrsta koži slične tvarine, ki jo danes zelo uporabljajo namestu podplatov v čevljarski industriji, zlasti pri izdelavi čevljev za deco in mladino. Ta nadomestni kožni izdelek je izredno trpežen ter zelo lahek in služi zelo koristno avtarhičnim svrham na področju nadomestnega kožarstva, ki povsem ustreza dnevnim potrebam potrošnikov.

— **Vodnikova družba** sporoča svojim sodelavcem-poverjenikom in vsem članom, **da so izšle Vodnikove knjige** in sicer: Vodnikova pratika za l. 1943. in Janka Kača povest »Na novinah«. Člani prejmejo knjige pri svojih poverjenikih, direktni člani pa v pisarni Vodnikove družbe, Puccinijeva ul. 5 (poslopje Narodne tiskarne). Letošnja članarina znaša 16 L in odpravnina 1 ali 2 liri. Člane zamudnike pozivamo, da čimprej obnovijo svojo članarino, ker naklada letošnjih knjig ni velika. Prijave sprejema pisarna Vodnikove družbe, Puccinijeva 5, knjigarna Tiskovne zadruge, Šelenburgova ul. 3, knjigarna Učiteljske tiskarne, Frančiškanska ul. 6 in Šentjakobska knjižnica.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matici in Unionu: ob ½16. in ½18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matici in Slogi ob 10., v vseh treh ob ½14., ½16. in ½18. uri

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Največji **Giglijev film,** film pretresljive vsebine in krasnega petja je

Mati

Emma Gramatica, Beniamino Gigli

KINO UNION — TELEFON 22-21

Bogato dekle išče svojega neznanega izvoljenca!

Nepozabljeni poljub

V glavnih vlogah: **Valentina Cortese, Carlo Campanini, Otello Toso**

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Očarljiva **Clara Calamat** v pretresljivi ljubavni drami. Razkošje, ples!

Srčna pota

Odlični soigralci: **Sandro Ruffini, Miria di San Servolo, Adr. Rimoldi**

— **Zimski vrtni pridelek.** Tudi v zimskem času lahko doseže vrtni pridelek lepe uspehe. Tako izkazuje lanski zimski pridelek zelja 4500 tisoč metrskih stotov. Pridelek cvetače je bil 2.400 tisoč metrskih stotov, artičoke pa 650 do 800 tisoč metrskih stotov. Največ zimskega zelja so pridelali v Lombardiji, Venetu in Lucaniji, največ cvetače v Campaniji in Toscani, največ artičoke pa v Siciliji, Sardiniji in Laciju.

— **Vedno večji delež italijanske tekstilne industrije.** Gospodarsko finančni dopolnilni vestnik agencije »Agit« poroča: V okviru vse tesnejših trgovinskih in gospodarskih stikov med Italijo in Bolgarijo je omeniti predvsem pomembni delež italijanske tkaninske industrije k tekstilnim potrebam sodobne Bolgarije. Ob priliki poseta, ki so ga napravili v Italiji predstavniki bolgarske oblačilne stroke, je bilo sporočeno italijanski tkaninski industriji naročilo za 300.000 kg specialnega blaga iz umetne svile. To blago bo dobavljeno Bolgariji po nizkih cenah, saj ima omenjeno naročilo predvsem namen, da preskrbi manj premožne bolgarske sloje s cenenim, toda solidnim blagom iz umetne svile

— **Pokrajinski sveti gospodarskih zavodov.** S posebnimi navodili, ki so bila sporočena pristojnim organom, je odredil minister za poljedelstvo in gozdove, da morajo prisstvovati vsem sestankom pokrajinskih kmetijskih ustanov. Namen te nove odredbe je v tem, da se ustvari čim bolj potrebna in čim tesnejša povezanost med ministrstvom in pokrajinskimi gospodarskimi zavodi ter čim bolj smotrna vzporeditev ciljev omenjenega ministrstva ter pobud teh gospodarskih zavodov.

IZ LJUBLJANE

—lj **Prva produkcija šole Glasbene Matice.** Drevi ob pol 6. uri začne v mali filharmonični dvorani prva produkcija šole Glasbene Matice v letošnjem letu. Spored produkcije obsega 25 točk, ki jih izvajajo najrazličnejši gojenci klavirskega in violinskega oddelka ter oddelka za čelo. Spored je zelo pester in starši ter prijatelji glasbenega napredka bodo imeli dovolj prilike, da se prepričajo o vestnem in temeljitem glasbenem pouku na Matični šoli. Jutri v sredo bo pa druga javna produkcija v veliki filharmonični dvorani in bo začela ob tri četrt na 6. uro. Spored te produkcije pa obsega izvedbe klavirskih gojencev, dalje nastop gojenca, basista Korošca iz solopevskega oddelka, šolski orkester pod vodstvom Karla Jeraja ter mladinski zbor pod vodstvom ravnatelja Poliča. Sklepno točko sporeda izvajata mladinski zbor in šolski orkester, Poličevo Božično suito pod njegovim vodstvom. Natančni spored obeh produkcij so na razpolago v knjigarni Glasuene Matice po 3 lire, spored velja obenem kot vstopnica v dvorano.

—lj **Začetek koledarske zime.** Po astronomskih računih se začenja zima danes ob 12.40, ko stopi solnce v znamenje kozla. V tej jeseni je bilo že nekaj hladnih dni, pravega zimskega dne, ko bi bila temperatura ves dan izpod ledišča, pa še ni bilo. Zlasti zadnje čase, odkar je zavladal jug, je izredno toplo. Včeraj je bil zračni tlak zelo visok in tudi davi je bil še mnogo nad normalo. Počasi se je začelo ohlajevati, zato smemo pričakovati, da se bo vreme izboljšalo ter se bo jug umaknil hladnejšim vetrovom. Včeraj je maksimalna temperatura še znašala 8.5°. Noč je bila nekaj časa jasna in svetla, ker je svetila luna. Kmalu je pa megla zagrnila mesto in megleno je bilo tudi davi, vendar megla ni bila gosta. Današnja minimalna temperatura je znašala 3° ter je bila torej precej nižja od včerajšnje.

—lj **Davkoplačevalcem v opozorilo:** Davčna uprava za mesto v Ljubljani razglaša, da je plačilo davkov in sploh vseh davščin dovoljeno le po poštni položnici na račun davčne uprave ali pa direktno pri blagajni davčne uprave na Vodnikovem trgu. Davčni izvrševalci niso pooblaščeni sprejemati denarja na račun raznih davščin in taks. V svrho razbremenitve blagajne pa bi bilo želeti, da se izvrše plačila čim več potom pošte. Blagajniška vplačila večjih zneskov ali vplačila z različnimi novčanicami je treba opremiti z denarnim seznamom.

—lj **Odsek za oblačilne nakaznice** vabi vse upravičence, ki še oblačilnih nakaznic za leto 1942-43 niso dobili, ter jih imajo pravico dobit pri ljubljanskem mestnem preskrbovalnem uradu, naj pridejo ponje med uradnimi urami na Ambrožev trg 7, I. nadstropje, najkasneje do 31. decembra t. l.

—lj **Nabavite si pravočasno** beležne koledarje (mesečne in tedenske) ter žepne koledarje za leto 1943 — XXI—XXII, ki jih dobite v bogati izbiri v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3.

—lj **Gospodinjski koledar** za leto 1943 je pravkar izšel in se dobi v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ul. 3.

IGRAČE
DARILA

„ciciban"
ZA BOŽIČ VABI

E N G E L M A N
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 3

Spoštovanim čitateljem in oglaševalcem!

Stara, lepa navada, da lastniki naših tvrdk izrekajo v »Slovenskem narodu« svojim odjemalcem božične in novoletne čestitke, je tudi letos v častni meri ohranjena. Zaradi omejenega obsega pa ne moremo hkrati objaviti vseh čestitk, niti nam ni možno, da bi v novoletni številki objavili tudi male oglase. Zato smo se iz tehničnih razlogov odločili za naslednji razpored:

Božične čestitke bodo izšle v »Slovenskem narodu« dne 24. decembra, novoletne čestitke pa se bodo zvrstile od božičnih praznikov pa do sv. Treh kraljev, če bo potrebno.

Priporočamo se uglednim tvrdkam tudi za nadaljnjo naklonjenost, spoštovane naročnike in čitatelje pa prosimo, naj upoštevajo naše upravičene razloge.

605 a—N *UPRAVA »SLOVENSKEGA NARODA«*

Osamosvojitev malih gospodarjev

Njihova zadruga „Žegoza" ima že celo vrsto delavnic Najnovejša je usnjarska in krznarska delavnica za predelavo kunčjih kož

Ljubljana, 22. decembra

Še pred leti so se nekateri posmehovali propagandi za gospodarsko samopomoč malega človeka, za umno rejo malih živali ter izboljšanje gospodarstva družin, ki so navezane na delo svojih rok. Še dandanes ni povsem izginilo nezaupanje do rejcev malih živali in njegovih gospodarskih zamisli, čeprav so lahko s svojim delom prepričevalno dokazali, da si tudi revnejši, primerno gospodarsko organizirani ljudje mnogo pomagajo, a da tudi precej pripomorejo k splošnemu izboljšanju gospodarskih razmer. Kot v dokaz naj navedemo ob tej priliki uspehe desetletnega dela in najnovejše pridobitve Železničarske splošne gospodarske zadruge (»Žegoza«).

Železničarji so imeli že zdavnaj velik smisel za malo umno gospodarstvo. Med njimi si naletel na najbolj navdušene čebelarje, vrtnarje in sadjarje. Pečali so se pa tudi z rejo malih živali. Toda gospodarsko organizirati kot rejci so se začeli šele pred 10 leti. Tedaj so ustanovili Perutninarsko selekcijsko zadrugo. Namen te zadruge je bil, naj bi širila zanimanje za umno rejo plemenske perutnine. Toda podjetni organizatorji so sprevideli, da bi železničarji potrebovali ustanovo, ki bi vsestransko izboljšala gospodarstvo malega človeka ter se oprijela dela, ki so ga doslej zanemarjala zasebna podjetja. Zato je bila perutninarska zadruga l. 1936 preosnovana v Železničarsko splošno gospodarsko zadrugo, ki si je zastavila zelo širok program, a ga je tudi začela takoj uresničevati. Glavni namen zadruge je bil pospeševati rejo malih živali med železničarji in urediti izkoriščanje vsega, kar reja lahko daje in kar je bilo doslej v malem gospodarstvu še neizkoriščeno. Zato je zadruga začela tudi pospeševati domače hišne obrti, predvsem pletenje in tkanje, razen tega je pa pospeševala umno obdelovanje njivic in vrtov. Že v letih, ko so se nekateri takšnim akcijam posmehovali, se je lotila dela, ki se je izkazalo zlasti med vojno tako koristno.

Preosnovana zadruga se je lotila dela takoj in tiho. Začela je kupovati plemenske živali, angorske kunce, kokoši in koze ter jih razdeljevati med zadružnike. Že naslednje leto po preosnovi je zadruga ustanovila rejsko središče za kunce (v Št. Vidu n. Lj.). Nakup in predelavo angorske volne so začeli organizirati pred petimi leti, zdaj pa lahko govorimo že o pravi industriji. Pomisliti je treba, da so si morali za predilnico volne preskrbeti najprej drage stroje in da dotlej pri nas ni imel še nihče potrebnih za takšno podjetje. Ta domača industrija je pa bila seveda predvsem odvisna od primerno razširjene reje angorskih kuncev. Zato je bila najprej potrebna živahna propaganda za rejo; a ne le propaganda, temveč tudi pomoč rejcem. Predelavo volne so si zamislili tako, da bi pletenje prepustili ženam in hčeram zadružnikov na njihovih domovih, tkalnico in predilnico bi pa ustanovili in v nji zaposlili strokovne moči. — Zadruga pa poslej tudi ni zanemarjala perutninarstva. Tudi pospeševanja umnega perutninarstva se je lotila širokopotezno. L. 1937 je bilo izvaljenih umetno več sto plemenskih piščancev. — Hvalevredno delo zadruge je bilo tudi, da je začela l. 1940 konzervirati neoplojena jajca. Da se zadruga loti vsakega dela temeljito, sprevidimo že po številu jajc: vloženih jih je bilo 60.000. To delo je doseglo popoln uspeh in bilo je primer, kako bi bilo treba pri nas začeti urejevati prehranjevalne zadeve. — Žegoza je posvečala primerno pozornost tudi drugim strokam male živinoreje. Pred petimi leti je začela tudi deliti med zadružnike plemenske koze. Že l. 1938 je zadruga imela v reji pri zadružnikih 57 plemenskih koz.

Najpomembnejša stroka, ki jo zaruga podpira, je pa reja angorskih kuncev. Sicer se zadružniki pečajo tudi z rejo kuncev drugih pasem, a zaradi volne je reja angorcev posebno razširjena. Zadruga je pred petimi leti organizirala rejsko središče za kunce v Št. Vidu in že tedaj je imela v reji pri zadružnikih nad 100 plemenskih živali, a člani sami so redili nad 700 živalic. Hkrati so organizirali vnovčenje in predelavo volne. L. 1938 je zadruga kupila malo predilno napravo v Kranju. Za stroje je bilo treba nad 100.000 din, ki si jih je morala zadruga seveda izposoditi. Zveza železničarskih zadrug je podpirala delo Žegoze s primernimi posojili tudi poslej. V Žegozi so se včlanile tudi druge ustanove, n. pr. Železničarska nabavljalna zadruga, Železničarska čebelarska zadruga, Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani in Zveza društev »Mali gospodar«; vplačale so skupaj 90 deležev. Tako je Žegoza postala sčasom močna gospodarska ustanova malega človeka ter hrbtenica organiziranega malega gospodarstva. Poslej je še hitreje napredovala. L. 1940 je začela nakupovati kunčje kože in zdaj je urejena tudi predelava teh kož v zadružni usnjarski in krznarski delavnici, ki deluje za Bežigradom. Žegozina predilnica in tkalnica deluje na Celovški cesti. Strojarna deluje šele dva meseca in je vzorno opremljena. O predilnici smo že pisali.

Izredno mnogo stori zadruga tudi v korist reje malih živali, ker preskrbuje krmo in tudi predelava surovine v ta namen. Žegoza je zdaj v razmerju do Zveze društev »Mali gospodar« trgovsko podjetje, med tem ko je zvezi prepuščena predvsem propaganda za pospeševanje malega gospodarstva. — V začetku neznatna zadruga se je razvila v močno ustanovo; v začetku je Žegoza imela le 40 zadružnikov, zdaj jih pa ima okrog 600. Železničarjev je približno polovica.

Iz Spodnje Štajerske

— **Prvo obrtniško tekmovanje.** Na Sp. Štajerskem je bilo prirejeno prvo obrtniško tekmovanje, ki so se ga udeležili obrtniki vseh strok. Razstavili so svoje najboljše izdelke na veliki obrtniški razstavi v Mariboru. 46 ocenjevalnih komisij je delalo ves teden, da je ocenilo razstavljena dela in prisodilo razstavljalcem nagrade. Nagrajeni razstavljalci so bili razdeljeni v dve skupini v zvezne in okrožne zmagovalce. Ocenjevalne komisije so priznale 57 zveznih in 192 okrožnih zmagovalcev ter razdelile 901 pohvalno diplomo in 283 diplom v udeležbi. 100 obrtniških izdelkov je bilo izločenih. Vseh tekmovalcev je bilo 1533.

— **Življenje in umiranje v Celju.** V Celju so se poročili: Maksimilijan Nerad z Jerico Majerič, Urban Gorjanc s Frančiško Božič in Janez Zucchiati s Terezijo Dolinšek. Umrli so: Terezija Cokan, Janez Rozman, Jože Cvirn, Antonija Plavčak roj. Prah, Karel Srebočan, Ana Motal roj. Kukovič, vsi iz Celja, dalje Terezija Potisek roj. Žnidar in Rok Marsch iz okolice Ponikev, Herta Jahn z Dunaja, Vincenc Senica iz Zabrežja pri Rimskih toplicah in Leonhard Hillgärtner iz Giesena.

Mali oglasi

GOSPODJE, POZOR! Klobučarna »PAJK« Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta št. 12. — Nasproti hotela Union.

ALI RES ŠE NE VESTE,

da vam oglas v »Slovenskem Narodu« odvzame vse Vaše skrbi? Če iščete službo ali stanovanje, če želite karkoli kupiti, se obrnite na oglasni oddelek »Slovenskega Naroda«, ki Vam bo s cenenim oglasom izpolnil željo.

Ljubljanska pravica pred stoletji

Ljubljansko mestno sodišče je strogo kaznovalo tudi manjše zločine — Rablj — krut služabnik pravice

Ljubljana, 21. decembra

Ljubljana je vse prej kakor mesto zločincev in zločincev; v tem pogledu res ni velikomestna in se nam ni treba sramovati, da ne tekmujemo z velikimi mesti, kjer so umori, poboji, vlomi in ropi vsakdanji. Pisec ljubljanske kriminalne kronike nima mnogo dela. Niti večje tatvine niso pri nas pogoste. Reči smemo, da Ljubljana ne uživa slovesa čednostnega mesta le v novejšem času. Nedvomno so bili v nji tudi v starih časih zločini redki. Če je bilo pa včasih več zločinov tudi v Ljubljani, ne smemo tega pripisovati večji pokvarjenosti prebivalstva. V starih časih so bili morda zločini od časa do časa bolj pogosti, ker so bile splošne razmere povsem drugačne in ker je bilo povsod več »izgubljenih eksistenc«. Nedvomno je treba pripisovati številne zločine tudi temu, da je bila splošna prosvetljenost prebivalstva na mnogo nižji stopnji. Mnogi ljudje so bili posuroveli in ker so bili vajeni gledati smrti v oči, se tudi niso tako bali kazni in so grešili brez premisleka. To moramo razumeti, da bomo razumeli tudi laže krutost pravice v tistih časih.

»Srednjeveške kazni«

V starih časih so tudi v Ljubljani kaznovali zločince »srednjeveško«. Kdor je grešil, ni smel pričakovati obzirnosti, ko je padel »v roke pravice«. Tedanje kazni se nam zde krute in ne moremo razumeti, da so bili ljudje tedaj tako surovi. Življenje je bilo tedaj v splošnem bolj surovo, zato so bili surovi tudi ljudje. Na pomen kazni so tedaj gledali drugače kakor dandanes. Kazen bi naj vplivala zastrašilno, tako da bi odvračala ljudi od enakih zločinov. Zato so bile tedaj kazni tudi javne. S kaznijo niso menda skušali poboljšati zločinca, temveč so ga hoteli predvsem kaznovati ter zaznamovati. Zato je pa morala biti kazen čim strožja. V obsojencu niso gledali bodočega skesanca, ki bi ga naj kazen tako pretresla, da bi stopil na pravo življenjsko pot. Kazen je bila naravna posledica zločina, »plačilo« za greh. Zločinec je izgubil človeško vrednost, zato pa tudi ni bilo treba postopati človeško z njim. Pogosto je bil zločinec v več ali manj tesni zvezi s hudičem in kot zaveznika hudiča ga je vsak iskreno sovražil, predvsem čarovnice, ki so jim pripisovali sama črna dejanja. Tedaj še niso spoznali, da je več ali manj zla v vsakem človeku in da tudi sleherni človek, ki se pregreši, ni tako povsem slab, da bi ga bilo treba primerjati s peklenščkom. Niso upoštevali, da je človek igrača neštetih sil ter da nima povsem svobodne volje. V zločincu so videli le predvsem orodje zlodeja in zato ga je bilo treba uničiti ter se nad njim maščevati hudiču.

Za tatvino smrtna kazen

Kazni je bilo več vrst in nekatere so bile tako krute, da se dandanes človeku upira pisati o njih. Smrt na grmadi ni bila niti najhujša. Včasih je rabelj dobil nalogo, da je moral obsojenca ali obsojenko zadaviti ali utopiti. Rablji, ki so bili pogosto sadisti, so podaljševali smrtne muke obsojenca. Listine nam govore, da so v starih časih za kazen celo pokopavali žive, kar je bil menda višek krutosti, čeprav čitamo, da poznajo nekateri Azijci podobne kazni še dandanes. Takrat so v državljanski vojni Azijci prisilili ujetnike, da so si izkopali grob, nakar so jih zasuli v njem do vratu. Strašna kazen je bila določena v srednjem veku za detomorilko: natoknili so jo na kol ali živo pokopali. Prav tako kruta kazen je pa doletela včasih tudi mater, ki je otroka samo odložila. Bigamijo so kaznovali enako kakor posilstvo: grešnika so utopili. Da so bile srednjeveške kazni res silno stroge, spevidimo iz tega, da so obsojali na smrt tudi tatove. Že za tatvino nad 25 liber vrednosti, včasih pa celo za 10 liber, so tatu obesili. Milejša kazen je doletela le nedoletne tatove, ki jih je smelo mestno sodišče kaznovati po svojem preudarku.

Krivoprisežniku so odrezali jezik

Strašna kazen je doletela tudi krivoprisežnika, če se je izkazalo, da je krivo prisegel. Dandanašnje kazni za krivo prisego se pač ne morejo primerjati s srednjeveškimi. Tedaj so krivoprisežniku odrezali jezik, kajti grešil je »predvsem ta organ, ki je izgovarjal po nemarnem prisego. Zato so pa krivoprisežniku odsekali tudi prsta, ki jih je vzdignil pri prisegi. V strašnih mukah so tudi umirali »Absagerji«, kakor so imenovali klateže, ki so se klatili po svetu ter preživljali z izsiljevanjem. Ustavljali so ljudi in jim izročali pisma, češ da se morajo strogo ravnati po njih in ne smejo tega nikomur izdati.

Malo je bilo obsojencev

Toda, če so bile kazni tako hude, so bile tem bolj redke. Menda so bili zločini redki ter so kazni dosegle svoj namen. Zgodovinarji, ki so listali po mestnem arhivu, so sicer dognali, da so bile srednjeveške kazni izredno krute, a da so nad zločincem le redko zlomili palico. Pogosto najbrž niso mogli prijeti zločinca. Med najbolj pogostimi zločini so bili v starih časih poboji, ki je bilo njih prišlo navadno v gostilnah. Če zločinca niso mogli prijeti, so razglasili najprej trikrat njegovo ime vsakih 14 dni izpred mestne hiše, odnosno z balkona mestne hiše. Potem so ga pa obsodili »in kontumaciam«. Sodbo so prečitali pred mestno hišo kakor navadno. Sodne obravnave so bile tajne, le razglasitev sodbe je bila javna. Obsojenca, ki so ga obsodili na smrt, so izročili pred mestno hišo, ko so prečitali obsodbo rablju. Ob tej priliki so zlomili nad njim palico, nakar so ga izročili rablju. Zgodovinarji sodijo, da so v Ljubljani v starih časih le redko lomili palice nad zločinci. Zlasti malo obsodb je bilo v 18. stoletju. Tedaj so bili že varni časi. Roparjev in tatov je bilo čedalje manj in ljudje niso bili več tako surovi.

VOJNI

Po 30letni vojni

Nekateri pripisujejo 30-letni vojni, da so ljudje postali tako surovi, kar se je zrcalilo tudi v tedanjih kaznih. Resnica je, da v Ljubljani niso vsaj nič bolj milo ravnali z zločinci kakor v drugih krajih. Justifikacije so bile res surove. Navadna usmrtitev v Ljubljani je bila, da so obsojencu odsekali glavo. Vesili jih menda niso tako pogosto. Surovo je pa bilo, da so zločinca še razčetverili, ko so mu že odsekali glavo. Baje so ravnali posebno surovo zlasti s kmečkimi uporniki, ki so jih v času kmečkih uporov privedli precej v Ljubljano.

Življenje v srednjeveških ječah se je tudi razlikovalo od dandanašnjih ureditev. Ne smemo pa misliti, da je bilo življenje v »strašnih srednjeveških zaporih«, kakršne si zamišljamo dandanes, res vedno tako strašno. Smeli bi celo trditi, da so vladale v tranči, ki je bila ječa za najhujše zločince, včasih idilične razmere. To smemo vsaj soditi iz listin, ki nam pravijo, da je bilo dovoljeno obiskovanje jetnikov v samem zaporu. Tako zvemo iz neke listine, da je prijatelj jetnice zahajal k nji dan za dnem ter z njo do polnoči popival kakor v zasebnem stanovanju. Pazniki niso bili posebno tenkovestni in so se radi udeleževali napitnic. Prav lahko jih je prijatelj obsojenca napojil, zato pa tudi pobegi iz zapora niso bili nič posebnega. Krajevni zgodovinar celo trdi, da je magistrat molče pripuščal take razmere, kajti s preživljanjem in pošiljanjem obsojencev na oni svet so bili stroški. Zločinca, ki jim je popihal iz zapora, se jim ni bilo treba bati, saj je bežal kolikor mogoče daleč, da bi ne padel zopet v roke mestni pravici.

Zapor ni bil najhujša kazen

V tistih časih zapor tudi ni bil najhujša kazen. Zločincev niso radi kaznovali z zaporom že zato, da jih ni bilo treba vzdrževati, a druge kazni so se jim zdele tudi učinkovitejše. Tako so n. pr. tatiče, ki jih niso zapirali, surovo pretepli za kazen ter izpustili. Tolkli so jih po zobeh, pogosta kazen je pa bila, da so jim našteli palice. Razen tega so tatove zapirali v železno kletko kakor zveri ter jih razstavljali. — O drugih sramotilnih kaznih ni treba govoriti posebej, ker so v splošnem znane. Tako je znano, da je stal tudi v Ljubljani pred mestno hišo sramotni steber. Razen tega je bila pred mestno hišo tudi sramotna klop. Na njo so posajali obrtnike, ki so se pregrešili v svojem poslu. O »potapljalki«, brunu, ki so ga uporabljali pri čevljarskem mostu, da so za kazen kopali peke v Ljubljanici, smo že govorili. Posebne kazni so bile določene tudi za mesarje. Sramotilna kazen je bila, posebno za ženske, pometanje ulic. V tistih časih, ko je nesnaga ležala po pol leta na cesti je bilo pometanje res kazen...

Italijanske čete na Korziki

Križanka št. 11

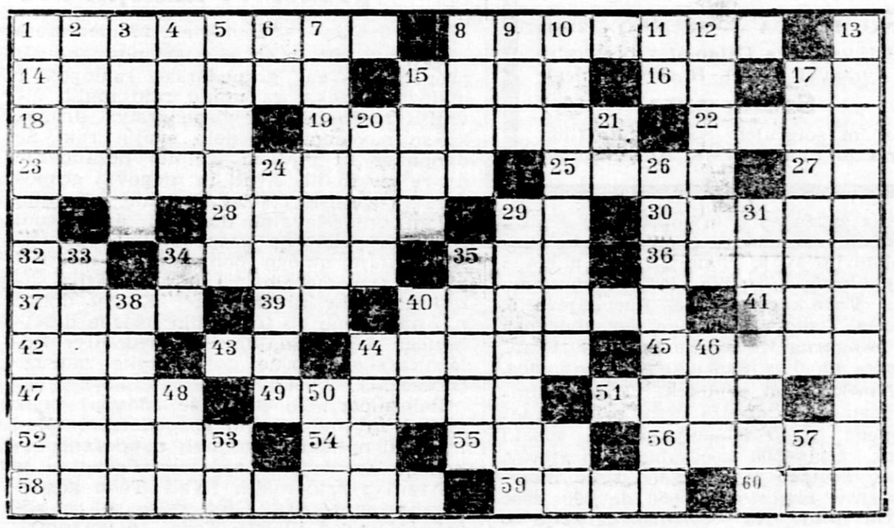

Besede pomenijo

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. gorovje na severnem robu Češke, 8. morje, 14. drag kamen, 15. planinske ptice, 16. žito, 17. kratica pri označbi spola, 18. smoter, cilj, 19. računski rezultat, 22. evropsko gorovje, 23. začetnice, 25. stara površinska mera, 27. predlog, 28. rusko žganje 29. začetnici priimka in imena pred leti umrlega slovenskega pesnika Petruške, 30 za las je manjkalo; kmalu, 32. veznik pesniško apostrofiran, 34. angleški pisatelj (»Robinson«), 35. predlog, 36. moško ime, 37. trata, travnik, 39. začetnici imena in priimka slovečega nemškega filozofa, 40. stalne, trajajoče, 41. pesmi, 42. prst, 43. kratica za krajcar, 44. najbolj razširjena rastlina (skupno ime), 45. preproga (arab.; Aškerčeva pesem!), 47. letna doba, 49. vrednostni papirji; učinki, 51. brez spremstva, 52. finsko jezero, 54. da (lat.), 55. srbsko moško ime, 56. nedoločena količina, 58. Noetov ded, ki je doživel 969 let, 59. staroslovansko pleme, 60. dve skupno.

Navpično: 1. ljudoverstvo; najhujša surovost, 2. poljska cvetlica, 3. student tehnične fakultete, 4. oče, 5. asirsko glavno mesto ob Tigrisu, 6. del kolesa, 7. pot ali cesta po Barju, 8. prej v narečju, 9. veznik, 10. kavni dodatek, 11. kratica za tujo valuto, 12. kmetica, doma iz vasi v ljubljanski okolici, 13. vojno področje, 15. tenka, tesna, majhne širine 17. seznami priredit-venih točk, 20. narodne igre v Senju, 21. nemška kratica za delniško družbo, 24. francoki maršal, armadni generalštabni poveljnik v prejšnji svetovni vojni († 1931), 26. prebivalci hrvatskega mesta, 29. smoter prava, 31. nedoločni zaimek, 33. domači mesni izdelki, 34. pritrdilnica, 35. imenitna pečenka, 38. del živalske vozne opreme, 40. zalet premikajočega se telesa v drugo telo, 44. sorodnice, 46. naziv, označba, 48. jezero na Tibetu, 50. kombinacija kart pri pokerju (fon.), 53. sedma in šesta črka besede pod 13. navpično, 57. začetek abecede.

Rešitev križanke št. 10.

Vodoravno: 1. Demosten, 2. Avogadro, 14. Debar, 15. Ibar, 18. karat, 19. Dante, 20. ud, 21. Tibor, 22. Lia, 23. ples, 25. sen, 26. planet, 28. pra, 29. voz, 31. očiten, 35. mak, 37. erar, 38. gro, 40. Banat, 41. ah, 42. Brest, 44. nemir, 45. gnil, 47. omara, 49. Casanova, 50. Subotica.

Navpično: 2. ed, 3. med, 4. obal, 5. Sanin, 6. trta, 7. ni, 8. ar, 9. okis, 10. gaber, 11. Aron, 12. dar, 13. rt, 16. bula, 17. Aden, 23. plače, 24. sever, 26. pro, 27. ton, 30. tanin, 32. Iran, 33. Tahi, 34. premo, 35. mama, 36. karo, 38. grob, 39. osat, 40. bes, 43. tri, 44. na, 45. ga, 46. l. s. 48. ac.

SPRETNOST

— Ali imate pri vas spretne strojepiske? — vpraša gospod v posredovalnem uradu.

— Seveda jih imamo. Štiri izmed petih, ki smo jim prejšnji mesec preskrbeli službe, so se omožile s svojimi šefi.

Pogovori s čitatelji

„Rad bi postal četveronožec“

»Nekdo je pisal, da bi ne hotel menjati s kunci tistih rejcev živali, ki jih v Ljubljani imenujemo „zajčkarje“. Vendar mislim, da se vsem kuncem v reji meščanov ne godi tako strašno in da je prav, če tudi jaz opišem posebne ljubitelje živali. Brali smo o nekakšnih bolestnih ljubiteljih živali, v resnici žrtvujočih se v blagor živalstva, o ljubiteljih, ki ne morejo ubiti niti muhe in ki pitajo vse živali po vrsti, ne da bi pričakovali od tega kakršno koli korist. Živali ljubijo iz posebnega nagiba in ta telesna dela usmiljenja do živali jim nudijo posebno zadoščenje — morda tem večje, čim večje so žrtve in težave z rejo. Potem smo spoznali mimogrede „zajčkarje“, ki bi radi redili živali brez vsakih žrtev in brez najmanjšega truda kakor cigan svoje otroke. Zanimivi so pa tudi razumni rejci, ki se posvečajo reji povsem po predpisih in točno določenih načelih umnega gospodarstva. Vendar ne nameravam govoriti o njih; rad bi vas namreč seznanil z neko posebno vrsto ljubiteljev živali, ki jih ne kaže kratkomalo uvrstiti v razred bolj ali manj umnih ali nespametnih rejcev. Hočem vam dokazati, da človek vendar včasih lahko zavida celo kunca, ne glede na pasmo.

Da, ne glede na pasmo, čeprav se angorcem menda v splošnem najbolje godi, ker jih je treba „frizirati“ kakor presito damico in jim redno čistiti hlevčke. Angorci so tako rekoč najbolj civilizirani kunci. Zavidali bi jih lahko tudi zaradi njihove posmrtne slave, kajti angorec dá v svojem življenju več volne, kakor lahko koristi marsikateri človek. Da, volna angorca je dragocena, medtem ko človek pogosto niti ne daje las, ker je plešast. Kaj ostane za človekom? Vidite, za angorcem pa ostane izvrstna volna in iz nje izdelujemo izredno cenjeno blago.

Toda zavidamo lahko tudi druge kunce, še celo tiste, ki jih ni mogoče prišteti v nobeno pasmo. Ti mešanci, ki združujejo, če že ne vseh dobrih lastnosti svojih prednikov čistih pasem, vsaj precej napak. To smem vsaj trditi za tiste kunce, ki se hranijo po tako imenitnem jedilniku kakor pri mojem znancu.

Povedati pa moram, da je moj znanec odločen nasprotnik mleka, tako rekoč mlečni abstinent. S tem sicer ni rečeno, da je tem večji volk na vse vrste pečenk, kajti v splošnem se ne more pritoževati nad slabim tekom. Pravi pa, da mu mleko ne prija, da se mu studi ter da škoduje njegovim obistim. Morda se mu delajo ledvični kamni iz sira, če uživa mleko. Mislim vsaj, ali mislil sem, da se vendar sladka tudi z mlekom, kajti kupuje ga mnogo bolj kakor jaz, ki sem notoričen mlečnik. Kupuje ga tem laže, ker ga dobi tudi na račun otrok; a jabolko ne pade daleč od drevesa: tudi otroci mleka ne marajo. Rajši pijejo lipov čaj in prigrizujejo z maslom namazan kruh. Kljub temu naš znanec kupuje mleko v vseh oblikah: naravnega, kondenziranega tekočega, v prahu itd. Vo vsem, čemur je mleko ime, poseže med prvimi, kakor da je to njegova sveta dolžnost. Vprašal sem ga, čemu kupuje mleko (namreč naravno), pa me je debelo pogledal in vprašal, ali ne vem, da je iz mleka mogoče izdelovati sir in celo maslo. — Tudi iz kondenziranega? sem naivno vprašal. — Zakaj ne, samo recepta še nimam!

Potrpite, prosim, še trenutek! Moram vendar še povedati, da je naš znanec tudi kunčjerejec. Redi menda še razne druge živali, toda nas zanimajo kunci. — Oni dan sem si zaželel mleka; ne sramujem se povedati, da sem mlekofil, kolikor me je. Menda sem imel privid: videl sem, kako je naš znanec stregel po vseh pravilih gostinske umetnosti svojim kuncem — z mlekom. Priznati moram, da sem velik ignorant, kajti dotlej nisem vedel, da tudi kunci čislajo mleko. Drugič me je to tem bolj presenetilo, ker sem nedavno bral pod naslovom „Kunca nikar!“, kako se godi meščanskim kuncem. Tretjič pa..., ko sem si opomogel od presenečenja, bi rad postal — četveronožec, čeprav za ceno mučeništva. Kaj zato, če bi me klali pol ure, ko bi me pa pitali prej mesece in mesece s sladkim mlekom! Z mastjo bi bil zalit, da bi noža niti ne mogel čutiti. Čakala bi me tudi posmrtna slava: v nebo bi me opevali pri nedeljskem kosilu in odsev kunčje slave bi se jim lesketal na mastnih podbradkih. Zdaj menda razumete, zakaj bi rad postal četveronožec, namreč kunec mešane pasme.«

Zopet nova vrsta ljubiteljev živali, da! Tudi takšni rejci so mogoči, o tem se ne kaže prepirati. Kljub temu jih ne bomo proslavljali, čeprav znajo še tako vzorno skrbeti za svoje živali, a graja lesenih ušes ni še nikdar bolela. Ne bomo jih proglašali za vzornike rejcem ter ne priporočali drugim ljubiteljem živali, naj tudi oni dobro zabelijo krmo — naj pokrmijo čim več krompirja, moke, mleka, žita in kar je še takšnih dobrot. Ne, živinoreje vendar ni mogoče istovetiti z blaznostjo. Pri vsej tej gorostasnosti pa vendar spoznamo, da je bolje, če živali rede tisti, ki jih morejo, a ne po sili tisti, ki jim ne ostaja za krmo niti čistih pomij. Seveda, zlivati mleko presitim živalim, ko hrepene bolniki in otroci po njem, je vprašanje vesti. Da, vesti; a vest je neprijetno breme, zato so ga nekateri že zdavnaj odložili.

Madžarske spominske znamke

Za 900letnico rojstva kralja Ladislava Svetega in obnove države po kralju Beli IV. po tatarskem vdoru pred 700 leti kakor tudi v proslavo 600letnice zasedbe prestola po kralju Ludviku Velikem, izda madžarska poštna uprava 31. t. m. posebne spominske znamke. Te znamke se bodo dobile proti 100% doplačilu v vrednosti 6, 8, 12, 20, 24 in 30 vinarjev.

J. O. CURWOOD:

Abrahamova polja

25 ROMAN

Poznal je skoraj vse ljudi ob Richelieuju, vendar je imel pri vseh občutek, kakor da ni docela njihov. Tonijetine besede so ga pekle v spominu in delale, da je gledal stvari takšne, kakršne so bile.

Proti koncu avgusta se je Tonijeta po dveletni odsotnosti za mesec dni vrnila v očetov grad. Jeems ni šel v grad, dasi mu je hotelo srce skoprneti od stare, še vedno neugasle ljubezni. Dnevi so minevali neskončno počasi, in več ko stokrat se je moral boriti z željo, da bi obiskal Petra Lubecha, pri katerem bi imel vsaj od daleč priložnost, videti Tonijeto. Tudi Pavel Tache in njegova mati sta bila pri Tonteurjevih; Jeemsu je kar odleglo, ko je zvedel, da se mislijo vsi vrniti v Québeck, razen starega barona, ki ostane zaradi žetve še v gradu. Teden dni po Tonijetinem odhodu mu je Peter pripovedoval o nji in o Pavlu Tachu. Rekel je, da je Tonijeto komaj spoznal, tako velika in lepa je postala. Mati je bila povedala, da je, kakor pravijo redovnice, tudi navzočer močno izpremenjena; a Peter je bil zatrdno prepričan, da bi se bila Tonijeta vkljub svoji lepoti še vedno pripravljena stepsti se, če bi bilo treba.

Peter, ki je bil za nekaj let starejši od Jeemsa, se je mislil v kratkem oženiti; zato je govoril samozavestno kakor mož, ki ženske že dolgo in korenito pozna. Tache je bil dorasel v mladeniča in se je oblačil kakor plemič; vsak slepec, je Peter dodal, bi moral spoznati, da je v Tonijeto brezumno zaljubljen. A če naj Peter po pravici pove svojo misel, njemu se zdi, da Tonijeta nikakor ne vrača Tachevih čuvstev, niti če postavimo njeno veliko mladost v račun. Prav nikake naklonjenosti mu ne kaže, narobe, kar nekam hladna je proti njemu. Ko se je Jeems nasmehnil tem novicah in izrekel prepričanje, da se bo Tache poročil s Tonijeto, kakor hitro deklica doraste, je Peter skomignil z rameni, rekoč, da dobro sliši in dobro vidi in da doslej še nikjer ni veljal za bedaka.

Jeems je sprejel Petrove besede z radostjo, ki pa jo je tovarišu skrbno prikril. Vendar je prišel na povratku do spoznanja, da je vsaka misel na Tonijeto blaznost. Tudi če se Pavlu Tachu ni tako ljubeče smehljala, kakor je Jeems mislil, je bila od njega enako daleč, kakor je zemlja od solnca.

Toda čas je mineval, in čeprav Tonijetina kratka vrnitev v stari dom ni bila prinesla priložnosti za svidenje je vendarle močno potrdila Jeemsa v njegovih načrtih za prihodnost; že zdaj se je videl ponosnega in ošabnega sovražinka tam, kjer bi bil človek mislil, da ga je usoda postavila za prijatelja.

Razen tega je postajala Jeemsova strastna ljubezen do matere z leti čedalje globlja in bolj razumevajoča, kakor je obenem čedalje više čislal očetove plemenite lastnosti; a vse to mu je povzročalo čuvstvene boje, o katerih ni govoril z nikomer razen s stricem Hepsibo. Vprašanje, ki je mučilo Jeemsa, to je, na katero stran naj se postavi, če izbruhne vojna je bilo za Katarininega brata enako težko in usodno ,kakor zanjo sámo; kajti spomladi 1753, ko je bil Jeems že prekoračil šestnajsto leto, ni bilo med prebivalci kolonij in Nove Francije nikakega dvoma več, da je spopad pred durmi. Med tem, ko sta Anglija in Francija uradno živeli v miru, so bile ameriške sile obeh držav na tem, da odkrito udarijo druge po drugih dotlej pa so hujskale Indijance na klanje.

Tako rekoč pred vrati Jeemsovega doma se je dežela pripravljala za vojno; vsak izmed fevdnih baronov ob Richelieuju je vežbal svoje kmečke podložnike; in če je pihal ugoden veter, si od Bulainovih po dvakrat na teden slišal mušketno streljanje pri Tonteurjevem gradu. Ker je bil prost fevdnikove zaščite in zaradi tega tudi z njo združenih obvezneosti, se Henri teh vaj ni udeleževal; prav tako tudi ne Jeems. Tonteur je pogosto prijezdil k njim, zlasti kadar je bil Hepsiba doma. Bil je dokaj boljše volje kot po navadi, to pa, ,kakor je pravil, zaradi Tonijete. Konec koncev je bilo v deklici le mnogo njegovega in baron je hvalil Boga, da je tako. Tudi nji se je tožilo po Richelieuju; pisma, ki mu jih je pisala, so vsa prekipevala od tega hrepenenja, in zatrjevala je, da se čez leto dni, ko bo šole konec, rajši vrne k očetu v grad, kakor da bi živela v Québecu. Baronu, ki se je norčeval iz domnevnih nevarnosti, ki bi jim utegnile biti ženske izpostavljene v utrjenih krajih ob Richelieuju, je to zadostovalo, da je bil srečen. Trdil je, da se Angleži in njihovi divji prijatelji ne bodo upali preko obal Champlainovega jezera, če izbruhne vojna; še od tam jih bodo Francozi neutegoma pregnali, in od Georgevega jezera takisto. Dodajal pa je, da posestvu, kakršno je Bulainovo, ki leži povsem nezavarovano daleč od drugih, zmerom grozi nevarnost, da ga obišče kak lovec na skalpe; zato je spet in spet prigovarjal Henriju in Katarini, naj prestavita svojo hišo v območje in pod zaščito gospoščine.

Tonteur je tudi povabil Henrija in Jeemsa, naj se pridružita vojaškim vajam; in ko je Bulain odbil, mu tega nikakor ni zameril. Baron je razumel, kako hudo bi bilo za Henrija, če bi se pripravljal na vojskovanje zoper ženine rojake, in Katarinin veliki pogum in njeno trdno zaupanje v oba naroda sta le še krepila njegovo tiho oboževanje do nje. Ni pa razumel tega, kar se je godilo v Jeemsovem srcu, kakor tudi Henri in Katarina ne. To skrivnost je vedel samo Hepsiba.

V začetku jeseni je vzel Hepsiba Jeemsa na potovanje v angleško trdnjavico ob Georgevem jezeru; od tod sta krenila v newyorško pokrajino in novembra meseca sta bila spet doma. Katarino sta našla nekoliko izpremenjeno. Ne da bi bila manj hrabra ali manj zadovoljna z rajem, v katerem je živela; a v njenem življenju je bilo zdaj nekaj, kar je pogumno in celo nekam ponosno jemala nase. Nekega večera je jela govoriti o vojaški dejavnosti vzdolž Richelieuja. Rekla je, da se mnogo mladih ljudi s starejšimi svojci vred vežba v orožju in da se ji ne zdi pravilno, ko Jeemsa ne vidi med njimi.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani